

Regeringsuppdrag

Rapport

Internrevision och intern styrning och kontroll 2019

Redovisning över den statliga internrevisionen och myndigheternas interna styrning och kontroll under 2018

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Publikationen kan laddas ner
från ESV:s webbplats esv.se.

Datum: 2019-03-27

Dnr: 2018-00340

ESV-nr: 2019:26

Copyright: ESV

Rapportansvarig: Annika Alexandersson

Förord

Ekonomistyrningsverket (ESV) ska årligen till regeringen lämna en redovisning över den statliga internrevisionen och myndigheternas interna styrning och kontroll. Det gör vi för att bistå regeringen med underlag som behövs för att bedöma om statsförvaltningen är effektiv och om den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

Annika Alexandersson, Patrick Freedman och Tomas Kjerf har tagit fram rapporten. ESV överlämnar härmed redovisningen över den statliga internrevisionen och myndigheternas interna styrning och kontroll under 2018.

Stockholm 27 mars 2019

Clas Olsson

Annika Alexandersson

Sammanfattning	5
1 Inledning	7
1.1 Så här har vi genomfört arbetet med redovisningen	7
1.2 Så här disponerar vi rapporten	8
2 Myndigheter som ska följa särskilda bestämmelser om intern styrning och kontroll	9
2.1 Myndigheter med internrevision.....	9
2.2 Den statliga internrevisionen förekommer i flera former	10
3 En väl fungerande intern styrning och kontroll.....	11
3.1 Myndighetsledningarna har säkerställt intern styrning och kontroll.....	11
3.2 Myndigheterna redovisar arbetet med intern styrning och kontroll	13
3.3 Myndighetsledningarna säkerställer en betryggande intern styrning och kontroll.....	14
3.4 Myndighetsledningen leder sin internrevision	16
3.5 Myndighetsledningen beslutar om revisionsplan	17
3.6 Myndighetsledningarna beslutar om åtgärder.....	18
3.7 Myndigheternas arbete för en god intern miljö.....	20
3.8 Myndigheternas riskhantering.....	23
3.9 Myndigheterna hanterar riskerna för oegentligheter i verksamheten.....	26
4 En väl fungerande internrevision	28
4.1 Internrevisionen uppgift	28
4.2 Internrevisionens förutsättningar, organisering och resurser	29
4.3 Internrevisionen granskar och ger råd och stöd till myndighetsledningen.....	35
4.4 Kvalitetssäkring av internrevision.....	38
Referenser	43
Bilaga 1 Internrevisionsmyndigheter som ingår i redovisningen.....	44
Bilaga 2 Enkätfrågor om internrevision och intern styrning och kontroll	46
Bilaga 3 Internrevisionens övergripande omdömen om myndighetens interna styrning och kontroll	53
Bilaga 4 Förbättringsförslag i externa kvalitetssäkringar	55
Ordlista.....	59

Sammanfattning

En tredjedel av myndigheterna under regeringen omfattas av krav på internrevision enligt internrevisionsförordningen. Därmed omfattas de även av de särskilda bestämmelserna om intern styrning och kontroll. Med den årliga rapporten stödjer Ekonomistyrningsverket (ESV) regeringen med underlag för

- hur den statliga internrevisionen har bedrivits och utvecklats
- om den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

ESV:s uppfattning är att *myndigheterna har en betryggande intern styrning och kontroll och att den statliga internrevisionen fungerar väl*. ESV bedömer att myndigheterna tillämpar bestämmelserna om intern styrning och kontroll och statlig internrevision i mycket hög utsträckning. Bedömningen baseras på myndigheternas redovisning i årsredovisningarna och myndigheternas svar på ESV:s enkät i Hermes. Vi har endast noterat ett fåtal avvikelser från bestämmelserna.

Myndighetsledningarna har med få undantag säkerställt en betryggande intern styrning och kontroll. De flesta myndigheterna redovisar också i årsredovisningarna sitt arbete med att säkerställa att det finns en intern styrning och kontroll som fungerar betryggande.

Det är 7 myndigheter som har gjort bedömningen att det finns brister som är väsentliga för regeringens uppföljning, prövning eller budgetering av verksamheten. Av de 7 myndigheterna har 3 myndigheter redovisat under vilken period bristerna förelegat.

Nästan alla myndigheter redovisar i årsredovisningen hur de har arbetet med intern styrning och kontroll. Två tredjedelar av myndigheterna redovisar även risker i verksamheten och hur de hanteras. Drygt 70 procent av myndigheterna redovisar internrevisionens arbete som ett underlag för att bedöma den interna styrningen och kontrollen.

Närmare 80 procent av myndigheterna har genomfört en analys av internrevisionens resursbehov, vilket är en förbättring jämfört med tidigare år. Det är dock fortfarande 4 myndigheter som använt mindre än 0,5 årsarbetskrafter för internrevision under 2018. Regelverket för att efterleva god internrevisionsstandard ställer omfattande krav på arbetets genomförande, men även på löpande kvalitetsarbete och kompetensutveckling. Det ryms knappast fullt ut inom en internrevision vars omfattning uppgår till mindre än 0,5 årsarbetskrafter.

Uppföljningen av resultatet från internrevisionens interna kvalitetsarbete kan förbättras ytterligare; 20 procent av internrevisionsfunktionerna rapporterar inte resultatet av det interna kvalitetsarbetet till myndighetsledningen och 17 procent saknar en åtgärdsplan för att hantera de brister och åtgärdsområden som framkommit. Närmare 60 procent av de statliga internrevisionsfunktionerna är mycket små och består av en enmansfunktion. Det försvårar deras interna kvalitetsarbete. Samordning och samverkan mellan internrevisionsfunktionerna kan minska problemen med myndigheternas interna kvalitetsarbete genom att ytterligare en eller flera revisorer deltar i arbetet. Det ger en ökad möjlighet till att bredda kompetensen och bedömningen av arbetet.

För samtliga 15 myndigheter som genomförde en extern kvalitetssäkring under 2018 bedömdes internrevisionens verksamhet ha bedrivits i överensstämmelse med internrevisionsförordningen (med ESV:s föreskrifter och allmänna råd) samt med IIA:s riktlinjer för yrkesmässig internrevision (IPPF).

1 Inledning

Redovisningen av den statliga internrevisionen och myndigheternas interna styrning och kontroll omfattar myndigheternas tillämpning av det samlande ramverket för internrevision och intern styrning och kontroll. Informationen som ligger till grund för rapporten har vi hämtat in via en enkät som gått ut till 69 myndigheter som ska tillämpa internrevisionsförordningen (2006:1228). Därmed ska myndigheterna även tillämpa förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll och 2 kap. 8 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.¹

Därutöver har vi använt information från EU-revisionen vid Ekonomistyrningsverket (ESV). Vi har även hämtat in information från Riksrevisionen och från myndigheternas årsredovisningar.

1.1 Så här har vi genomfört arbetet med redovisningen

Myndigheterna har lämnat uppgifterna via koncerninformationssystemet Hermes (modulen Internrevision) under perioden 14 januari – 4 februari 2019. Informationen från bland andra Riksrevisionen har vi hämtat in i annan ordning.

Myndigheternas enkätsvar är en självskattning. Flera av enkätfrågorna handlar om regelefterlevnad, men ESV lämnar inte något värde på en myndighets regelefterlevnad. Myndigheterna ska själva informera om det finns så allvarliga brister i myndighetens interna styrning och kontroll eller internrevision att det är en fråga för regeringen. Detta år har vi ökat frågorna om myndighetens interna styrning och kontroll.

Frågorna i enkäten publicerades på ESV:s webbplats den 18 oktober 2018. De e-postades även till myndigheterna den 23 oktober 2018. En myndighet har beviljats undantag från att lämna uppgifter på grund av att myndigheten inte har haft krav på internrevision under hela 2018.

ESV har i möjligaste mån kvalitetssäkrat uppgifterna som myndigheterna lämnat genom att jämföra med andra tillgängliga informationskällor, till exempel externa kvalitetssäkringar. Vi har i vissa fall också ställt frågor om svaren till myndigheterna.

¹ Det samlande ramverket består av 3-13 § myndighetsförordningen (2007:515), 2 kap 2–3 § högskoleförordningen (1993:100), förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll, 22 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring, internrevisionsförordningen (2006:1228) och 2 kap. 8 § 3 tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

1.2 Så här disponerar vi rapporten

I kapitel 2 redovisar vi vilka myndigheter som ska inrätta internrevision och därmed omfattas av särskilda bestämmelser om intern styrning och kontroll. Mer om vilka myndigheterna som ingår i redovisningen finns i bilaga 1.

I kapitel 3 visar vi hur myndigheterna tillämpar bestämmelserna om intern styrning och kontroll.

I kapitel 4 berättar vi hur myndigheterna tillämpar bestämmelserna om internrevision.

2 Myndigheter som ska följa särskilda bestämmelser om intern styrning och kontroll

I det här kapitlet redovisar vi vilka myndigheter som omfattas av internrevision och särskilda bestämmelser om intern styrning och kontroll. Mer information om vilka myndigheterna är finns i bilaga 1.

2.1 Myndigheter med internrevision

En tredjedel av myndigheterna under regeringen omfattas av internrevision och särskilda bestämmelser om intern styrning och kontroll. I den gruppen ingår myndigheterna med störst omsättning inom den statliga redovisningsorganisationen.

När en myndighet ska tillämpa internrevisionsförfordningen ska myndigheten också tillämpa förfordningen om intern styrning och kontroll samt 2 kap. 8§ tredje stycket förfordningen om årsredovisning och budgetunderlag. Tabell 1 visar antalet myndigheter som omfattas av internrevision² och särskilda bestämmelser om intern styrning och kontroll³, samt antalet myndigheter under regeringen som är anslutna till den statliga redovisningsorganisationen.

Tabell 1 Myndigheter med internrevision

	2018	2017	2016
Myndigheter som ska tillämpa internrevisionsförfordningen ⁴	70 ⁵	69	69
Myndigheter under regeringen anslutna till statsredovisningen ⁶	217	214	218
<i>Andel myndigheter inom statsredovisningen med internrevision</i>	32 %	32 %	32 %

Myndigheter som enligt sin instruktion ska inrätta internrevision och myndigheter anslutna till den statliga redovisningsorganisationen.

Vid utgången av 2018 omfattades 70 myndigheter under regeringen av kravet på internrevision och särskilda bestämmelser om intern styrning och kontroll.⁷ Det är en ökning med en myndighet. Som tidigare omfattas knappt en tredjedel av myndigheterna i den statliga redovisningsorganisationen av särskilda bestämmelser om intern styrning och kontroll och internrevision. Med en andel av 96 procent av

² 1 § Internrevisionsförfordning (2008:1228).

³ 1 § Förfordning (2007:603) om intern styrning och kontroll.

⁴ En myndighet som ska tillämpa internrevisionsförfordningen ska även följa andra bestämmelser om intern styrning och kontroll, riskhantering enligt förfordningen om intern styrning och kontroll samt bedömning av intern styrning och kontroll enligt 2 kap. 8 § tredje stycket förfordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

⁵ Säkerhetspolisen medräknad.

⁶ Vid utgången av året, statschefen och riksdagens myndigheter är frånräknande.

⁷ Från och med den 1 maj 2018 ska Säkerhetspolisen inrätta internrevision enligt internrevisionsförfordningen.

Myndigheten ingår inte i redovisningen i kapitel 3 och 4 eftersom myndigheten inte haft internrevision under hela året.

omsättningen⁸ hos myndigheterna under regeringen omfattas nästan hela statsredovisningen av de särskilda bestämmelserna om intern styrning och kontroll och internrevision.

Statsbudgetens utgiftsområden omfattas av internrevision i den utsträckning som myndigheterna med internrevision disponerar anslag inom utgiftsområdena. Det finns dock inte någon systemövergripande internrevision för ett utgiftsområde, exempelvis för socialförsäkringen.⁹

Av myndigheterna som ska inrätta internrevision har 41 myndigheter ledningsformen styrelse och 29 myndighetschef. De flesta av dessa myndigheter tillhör Utbildningsdepartementet och Finansdepartementet, se bilaga 1.

2.2 Den statliga internrevisionen förekommer i flera former

Den statliga internrevisionen omfattar fler former än att vara inrättad enligt internrevisionsförordningen. Exempel på det är att

- Regeringskansliet ska inrätta internrevision, utan att följa internrevisionsförordningen
- Sametinget ska besluta om riktlinjer, revisionsplan och åtgärder med anledning av internrevision, utan krav på att inrätta internrevision
- Statens jordbruksverk ska bedriva internrevision av EU-stöden inom berörda myndigheter¹⁰
- nämndmyndigheterna omfattas av värdmyndigheternas internrevision¹¹.

Men den vanligaste formen för internrevision är den som är inrättad enligt internrevisionsförordningen. Dessa myndigheter får även samordna sin internrevision så att en anställd internrevisor inom en annan myndighet kan utföra internrevisionen.¹² Den formen av internrevision förekommer dock inte i dagsläget.

Myndigheten kan också själv besluta om att inrätta internrevision utan att myndigheten behöver tillämpa internrevisionsförordningen och de särskilda bestämmelserna om intern styrning och kontroll.

⁸ Internrevisionsmyndigheternas andel av omsättningen för staten som helhet.

⁹ Som jämförelse finns en inspektion för socialförsäkringen som omfattar flera myndigheter.

¹⁰ Berörda myndigheter är Sametinget och länsstyrelserna.

¹¹ 18 § Myndighetsförordningen (2007:515) och 6 § Internrevisionsförordning (2006:1228).

¹² Allmänna råd till 8 § internrevisionsförordningen.

3 En väl fungerande intern styrning och kontroll

I det här kapitlet redovisar vi om myndighetsledningarna har säkerställt att det vid myndigheterna finns en intern styrning och kontroll som fungerar betryggande. En betryggande intern styrning och kontroll ger kunskap till myndighetsledningen om att verksamheten bedrivs på ett sådant sätt att ansvaret för verksamheten inför regeringen fullgörs. Vi redovisar även hur myndighetsledningen säkerställer en betryggande intern styrning och kontroll.

3.1 Myndighetsledningarna har säkerställt intern styrning och kontroll

Myndighetsledningarna har med få undantag bedömt att myndighetens interna styrning och kontroll är betryggande. Det är 7 myndigheterna som bedömt att det finns brister som är väsentliga för regeringens uppföljning, prövning eller budgetering av verksamheten. Av de 7 myndigheterna har 3 myndigheter redovisat under vilken period bristerna föreläggat.

Myndigheterna har haft en betryggande intern styrning och kontroll under året. Tabell 2 visar hur många myndigheter som anger att de har en betryggande intern styrning och kontroll och hur många som anger att de har brister.

Tabell 2 Bedömning av intern styrning och kontroll

	2018	2017	2016
Myndigheter med en betryggande intern styrning och kontroll	62	64	64
Myndigheter med brister i den interna styrningen och kontrollen	7	5	5

Källa: Myndigheternas årsredovisningar.

Nästan alla myndighetsledningar har bedömt att det finns en betryggande intern styrning och kontroll.¹³ Det är 7 myndigheter som bedömt att det finns brister som är väsentliga för regeringens uppföljning, prövning eller budgetering av verksamheten. De brister som uppgetts i årsredovisningarna är följande:

- Affärsverket svenska kraftnät har brister inom säkerhetsskydd samt brister i myndighetens förebyggande arbete mot oegentligheter.
- Försäkringskassan har brister inom omprövningsverksamheten.
- Karolinska institutet har brister i uppföljning av efterlevnad av interna regelverk.
- Pensionsmyndigheten har upptäckt en ny myndighetsbrevlåda där en stor mängd e-postmeddelanden från 2009 – 2018 inte blivit hanterade. Myndigheten har

¹³ Att redovisa brister är att ge en rättvisande bild.

- även brister vad gäller kravställning och samverkan inom säkerhetsområdet med en annan myndighet.
- Polismyndigheten har brister i tillämpningen och efterlevnaden av Schengenregelverket för gränskontrollverksamheten. Myndigheten ser även brister i myndighetens kapacitet att rekrytera för att möta myndighetens behov av kompetensförsörjning, samt brister i myndighetens tidredovisning.
 - Skatteverket har brister i sin interna styrning och kontroll inom verksamhetsområdet folkbokföring, samt för uppgiftsbehandling inom delar av beskattningsverksamheten och inom informationssäkerhetsområdet.
 - Trafikverket har brister inom verksamhetsområdet underhåll. De åtgärder som styrelsen beslutat om utifrån internrevisionens rapportering har inte blivit genomförda. Organisationen har trots det rapporterat till styrelsen att åtgärderna varit genomförda.

Av de 7 myndigheterna som bedömt att det finns väsentliga risker har 3 myndigheter redovisat under vilken period bristerna förelegat.

ESV:s (avdelningen EU-revision) bedömning för 2018 innehåller uttalande utan reservation¹⁴ för förvaltnings- och kontrollsystemen (interna kontrollrutiner) hos de myndigheter¹⁵ som hanterar medel från EU med delat ansvar.

Samtliga myndighetsledningarna har intygat att årsredovisningen är rättvisande för verksamheten.¹⁶ Riksrevisionen har också i revisionsberättelserna uttalat att årsredovisningarna är rättvisande för internrevisionsmyndigheterna. Riksrevisionen skriver också att det *inte* framkommit något som tyder på att myndighetsledningen för de granskade myndigheterna inte har följt förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll i sin bedömning av myndighetens interna styrning och kontroll.¹⁷ Riksrevisionens granskning¹⁸ av 64 myndigheter från 2017¹⁹ visar att myndighetsledningarna, med få undantag, gjort rätt bedömning och hade tillräckligt med underlag för sin bedömning.

Riksrevisorerna ansåg 2018 att myndigheterna bör redovisa konsekvenser av eventuella brister i [den interna styrningen och] kontrollen.²⁰ Konsekvensen av en

¹⁴ Statens jordbruksverk har fått en reservation avseende sin förvaltningsförklaring p.g.a. ofullständig kontrollstatistik.

¹⁵ Statens jordbruksverk, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Tillväxtverket, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige, Polisen, Migrationsverket.

¹⁶ Länsstyrelsen i Norrbottens län har villkorat intygandet med ett tillägg som inte ska anges i intygandemeningen.

¹⁷ Riksrevisionen, Rapport, Myndigheter A till Ö, <https://www.riksrevisionen.se/rapporter/myndigheter.html>, 27 mars 2018.

¹⁸ Riksrevisionen gör en sammanställning av iakttagelser, bedömningar och slutsatser från granskningen av intern styrning och kontroll. Sammanställningen skickas till ESV på vår begäran som allmän handlingar.

¹⁹ Uppgiften är för året före det år som denna rapport avser. Riksrevisionens allmänna handlingar från granskningen blir tillgängliga efter denna rapport expedieras.

²⁰ Riksrevisorernas årliga rapport 2018, Riksrevisionen, s. 3.

brist är att myndigheten inte vet om den med rimlig säkerhet fullgör kraven på verksamheten när den fullgör en uppgift eller eftersträvar ett mål.

3.2 Myndigheterna redovisar arbetet med intern styrning och kontroll

Myndighetsledningarna har med få undantag i årsredovisningarna redovisat sitt arbete med att säkerställa att det finns en intern styrning och kontroll som fungerar betryggande. Något färre myndigheter anger riskhantering och internrevision som en del i detta arbete.

Nästan alla myndigheter har infört en sammanfattande redovisning av arbetet med intern styrning och kontroll. Tabell 3 visar den sammanfattande redovisningen av myndigheternas interna styrning och kontroll.

Tabell 3 Sammanfattande redovisning av intern styrning och kontroll

	2018	2017	2016
Myndigheter som redovisar omständigheter som ligger till grund för bedömningen av intern styrning och kontroll	66	65	68
Myndigheter som redovisar väsentliga risker	45	36	41
Myndigheter som redovisar hur risker hanteras	41	31	29
Myndigheter som redovisar internrevisionens arbete	50	-	-

Källa: Myndigheternas årsredovisningar.

Nästan alla (66) myndigheter redovisar arbetet med intern styrning och kontroll. Två tredjedelar (45) av myndigheterna redovisar även risker i verksamheten, och nästan lika många (41) redovisar hur riskerna hanteras. En stor andel (50) myndigheter redovisar internrevisionens arbete som ett underlag för bedömningen av intern styrning och kontroll.

Myndigheterna skriver i några fall om brister även på andra ställen i årsredovisningen, än i anslutning till underskriftsmeningen och i den sammanfattande redovisningen. Det går inte alltid att utläsa om dessa brister är väsentliga brister eller inte. Ofta framgår det inte heller hur myndigheten har resonerat när man beskriver en brist utförligt i en annan del av årsredovisningen, utan att redovisa bristen i anslutning till underskriftsmeningen.

Myndigheterna brukar ofta beskriva åtgärder eller planerade åtgärder för att hantera brister, men går inte in på om det funnits brister som inte varit hanterade under någon del av året. Enligt det nya regelverket i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605) ska väsentliga brister som förelegat under året redovisas som brist i anslutning till underskriftsmeningen – även om de var åtgärdade när årsredovisningen avlämnades.

Riksrevisorerna²¹ ansåg 2018 att det var svårt att bedöma på vilken grund myndighetsledningarna lämnat sina intyganden i årsredovisningarna²² endast baserat på beskrivningarna av myndigheternas arbete med den interna styrningen och kontrollen.²³

I år och tidigare år har myndigheter redovisat brister efter att det har blivit känt att det har begåtts fel i förvaltningen. När ett fel i förvaltningen beror på myndighetsledningens beslut (eller agerande) är det inte något som hanteras med intern styrning och kontroll. Det behöver inte anges som brist men är en väsentlig händelse som ska redovisas i årsredovisningen.

Den interna styrningen och kontrollen fokuserar på att tillförsäkra ledningen att medarbetarna bedriver verksamheten i enlighet med ledningens direktiv och riktlinjer, samt utifrån de grundläggande regler som finns för svensk förvaltning. Fel i förvaltningen kan bero på brister i den interna styrningen och kontrollen. Men om felet följer av myndighetsledningens beslut behöver det inte bero på brister i den interna styrningen och kontrollen. Myndighetsledningens egna avsteg som är avsiktliga och följaktligen kända, avser inte deras styrning av och kontroll över andra inom myndigheten.

Myndighetsledningen beskriver riskerna på olika sätt och de är inte alltid benämnda som väsentliga risker, utan beskrivs till exempel som förbättringsområden. I flera fall finns de väsentliga riskerna inom myndighetens kompetensförsörjning, i form av att det är svårt att rekrytera, utveckla och behålla rätt kompetens. Det är också vanligt med risker som avser kvaliteten i produktionen. Det kan till exempel vara att en viss verksamhet inte är integrerad med en annan (samverkar inte) eller inte stimulerar nyfikenhet (för förändring och utveckling). Redovisningen av väsentliga risker i sammanställningen av arbetet med intern styrning och kontroll är dock mycket varierad. Det är därför svårt att få en övergripande bild av myndigheternas väsentliga risker.

3.3 Myndighetsledningarna säkerställer en betryggande intern styrning och kontroll

Myndighetsledningarna har vidtagit åtgärder för att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll genom att besluta arbetsordning och verksamhetsplan eller, direktiv och riktlinjer till myndighetschefen för styrelsemyndigheter.

²¹ Riksrevisorernas årliga rapport 2017, Riksrevisionen, 3.9 Redovisning av intern styrning och kontroll, s. 23 f.

²² Av sammanhanget framgår det att det avser bedömningen.

²³ ESV har ändrat det allmänna rådet om beskrivningen av intern styrning och kontroll inför den årsredovisning som lämnades 2019.

Myndighetsledningarna beslutar om intern styrning och kontroll för frågor av principiell karaktär eller större betydelse. Det är till exempel beslut om arbetsordning, verksamhetsplan och särskilt direktiv och riktlinjer till myndighetschefen. Tabell 4 visar hur myndighetsledningen har vidtagit åtgärder för att säkerställt en betryggande intern styrning och kontroll inom myndigheten.

Tabell 4 Säkerställd intern styrning och kontroll

	2018	2017	2016
Myndighetsledningen har beslutat en arbetsordning	69	69	68
Myndighetsledningen har beslutat en verksamhetsplan	66	68	68
Styrelsen har lämnat direktiv och riktlinjer till myndighetschefen ²⁴	39/41	-	-

Källa: Frågorna 1a, 2a och 8a i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2).

Nästan alla myndighetsledningar har beslutat om arbetsordning, verksamhetsplan²⁵ eller direktiv och riktlinjer till myndighetschefen för styrelsemyndigheter. Nästan alla myndigheter bedömer också att arbetsordningen (64), verksamhetsplanen (61) samt direktiven och riktlinjerna (39/41) i allt väsentligt har motsvarat myndighetens behov.²⁶ Ett fåtal myndigheter (resterande) bedömer att dessa beslut till viss del motsvarat myndighetens behov.

Myndigheternas arbetsordningar²⁷ samt myndighetsledningarnas direktiv och riktlinjer till myndighetschefen²⁸ har det innehåll som framgår av myndighetsförordningen.²⁹

Verksamhetsplanerna innehåller vanligen³⁰

- myndighetsledningens prioriteringar av verksamheten
- uppgifter från instruktionen samt uppdrag och mål enligt regleringsbrev eller andra regeringsbeslut,
- åtgärder för att hantera risker
- en fördelning av budget för verksamheten och disponering av anslag enligt regleringsbrev eller andra regeringsbeslut.

²⁴ Frågan gäller de 41 myndigheter med ledningsformen styrelse uttryckt som bråk för att visa att det är en mindre grupp än de 69.

²⁵ 1 kap. 5 § högskoleförordningen (1993:100) ger undantag från 4 § myndighetsförordningen (2007:515) om att myndighetsledningen ska besluta om verksamhetsplan.

²⁶ Fråga 1b, 2b och 8b i ESV:s enkät till myndigheterna (se bilaga 2).

²⁷ Fråga 1d i enkäten till myndigheterna.

²⁸ Fråga 8d i enkäten till myndigheterna.

²⁹ 3 § 2 och 13 § Myndighetsförordning (2007:515).

³⁰ Fråga 2d i enkäten till myndigheterna.

3.4 Myndighetsledningen leder sin internrevision

Myndighetsledningarna har beslutat om riktlinjer för sin internrevision. Riktlinjerna är aktuella och har motsvarat myndighetsledningens behov.

Myndighetsledningen beslutar om riktlinjer som tydliggör interaktionen mellan myndighetsledningen och internrevisionen. Vad riktlinjerna ska innehålla är inte reglerat utan styrs av den enskilda myndighetens behov. Syftet med riktlinjerna är bland annat att tydliggöra internrevisionens uppdrag och vilka förväntningar myndighetsledningen har. ESV har valt att ställa några frågor för att kunna ge en bättre bild av riktlinjernas aktualitet och vad de kan innehålla (se tabell 5).

Tabell 5 Vad innehåller internrevisionens riktlinjer

	2018	2017	2016
Myndighetsledningen har beslutat om riktlinjer för internrevisionen	69	69	68
Internrevisionens riktlinjer är aktuella	64	63	61
De beslutade riktlinjerna har motsvarat myndighetsledningens behov	67	-	-
Internrevisionens rapportering till myndighetsledningen framgår av riktlinjerna	69	-	-
Internrevisionens rådgivning till myndighetsledningen och övriga myndigheten framgår av riktlinjerna	69	-	-
Internrevisionens roll i samband med oegentlighetsärenden framgår av riktlinjerna	23	-	-
Internrevisionens externa kvalitetssäkring framgår av riktlinjerna	69	65	59
Internrevisionens interna kvalitetsarbete framgår av riktlinjerna	68	-	-
Riktlinjerna omfattar att internrevisionen ska lämna ett omdöme om den interna styrningen och kontrollen inom de områden som granskas	37	-	-
Riktlinjerna omfattar att internrevisionen ska lämna ett övergripande omdöme om myndighetsledningens interna styrning och kontroll	9	-	-
Riktlinjerna omfattar samverkan med annan internrevisionsmyndighet	37	-	-

Källa: Frågorna 14a, 23a och 26a–i i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2).

Nästan alla myndigheter har svarat att internrevisionens riktlinjer är aktuella (64) och att de har motsvarat myndighetsledningens behov (67).

Alla myndigheter har svarat att riktlinjerna reglerar internrevisionens rapportering till myndighetsledningen, internrevisionens rådgivning till myndighetsledningen och övriga myndigheten samt internrevisionens externa kvalitetssäkring. I det närmaste alla myndigheter (68) har även svarat ja på frågan om riktlinjerna omfattar internrevisionens interna kvalitetsarbete.

Knappt en tredjedel (23) av riktlinjerna behandlar internrevisionens roll i samband med oegentlighetsärenden. Drygt hälften (37) av myndigheterna har svarat ja på

frågan om internrevisionen enligt riktlinjerna ska lämna ett omdöme om den interna styrningen och kontrollen inom de områden som granskas. Lika många har svarat ja på frågan om riktlinjerna omfattar samordning med någon annan internrevisionsmyndighet.

Lägst antal myndigheter (9) har svarat ja på frågan om riktlinjerna omfattar att internrevisionen ska lämna ett övergripande omdöme om myndighetsledningens interna styrning och kontroll.

Inom alla myndigheter har internrevisionen fått tillgång till de uppgifter och upplysningar den behöver.³¹

3.5 Myndighetsledningen beslutar om revisionsplan

Myndighetsledningarna beslutar om revisionsplan och internrevisionen rapporterar genomförda granskningar till myndighetsledningarna. De genomförda granskningarna har motsvarat revisionsplanen.

Internrevisionen rapporterar sina granskningar till myndighetsledningarna. Tabell 6 visar andelen rapporterade granskningar i förhållande till det som planerats.

Tabell 6 Rapporterade och beslutade granskningar enligt revisionsplanen

	2018	2017	2016
Myndighetsledningen har beslutat om en revisionsplan för internrevision	69	69	68
Antal granskningar upptagna i revisionsplanen	415	427	445
Antal granskningar från revisionsplanen som är rapporterade till myndighetsledningen	307	292	318
<i>Andel rapporterade granskningar</i>	<i>74 %</i>	<i>68 %</i>	<i>72 %</i>

Källa: Frågorna 23b och 29a–b i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2).

Alla myndighetsledningar har beslutat om en revisionsplan för internrevisionen. De granskningar som funnits med i revisionsplanen är också i hög utsträckning (74 procent) rapporterade till myndighetsledningen. Orsaken till att granskningar inte är rapporterade är att

- huvuddelen (drygt 60 procent) är planerade att rapporteras vid ett senare tillfälle
- granskningarna är framflyttade till ett senare tillfälle (drygt 20 procent)
- granskningar har gjorts om till rådgivning, strukits från revisionsplanen eller internrevisionen har saknat resurser att genomföra granskningen (drygt 10 procent)

³¹ Fråga 24a i enkäten till myndigheterna.

- för resterande del (knappt 10 procent) finns det varierande orsaker eller så framgår inte orsaken av kommentarerna.

Flertalet (63) av myndigheterna bedömer att de genomförda granskningarna i allt väsentligt har motsvarat revisionsplanen.³² Ett fåtal (6) av myndigheterna bedömer att granskningarna till viss del har motsvarat beslutet om revisionsplan³³, vilket beror på resursbrist och att inflödet av rådgivningsuppdrag har ökat.

3.6 Myndighetsledningarna beslutar om åtgärder

Myndighetsledningarna har i hög grad beslutat om åtgärder med anledning av internrevisionens rekommendationer.

Alla myndighetsledningar³⁴ har beslutat om åtgärder³⁵ med anledning av internrevisionens rapporter. Tabell 7 visar andelen beslutade åtgärder med anledning av internrevisionens rekommendationer.

Tabell 7 Åtgärder med anledning av internrevisionens rekommendationer

	2018	2017	2016
Antal rekommendationer som internrevisionen har redovisat till myndighetsledningen men anledning av granskningen.	1698	1786	1683
Antal rekommendationer som myndighetsledningen accepterat med beslut om åtgärder,	1442	1573	1457
<i>Andel accepterade rekommendationer.</i>	85 %	88 %	87 %

Källa: Frågorna 30 a–b i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2).

Andelen beslut av myndighetsledningen om åtgärder är fortsatt på en hög nivå.

Det finns flera orsaker till att myndighetsledningen inte har beslutat om åtgärder enligt internrevisionens rekommendationer:

- Beslut om åtgärd kommer att fattas vid en senare tidpunkt för cirka 80 procent av de 256 rekommendationer som inte är accepterade.
- Myndighetsledningen har gjort en annan bedömning än internrevisionen för cirka tio procent av de 256 rekommendationer som inte redovisats som accepterade av myndighetsledningen.
- För resterande del, (cirka 10 procent), finns det varierande orsaker eller så framgår inte orsaken av kommentarerna.

³² Fråga 15a i enkäten till myndigheterna.

³³ Fråga 15b i enkäten till myndigheterna.

³⁴ Fråga 23c i enkäten till myndigheterna.

³⁵ Mer om myndighetsledningens beslut om åtgärder finns i avsnitt 4.7.

Internrevisionens iakttagelser och rekommendationer har i hög utsträckning utgjort en grund för att utforma myndighetsledningens beslut om åtgärder. Flertalet (66) myndigheter bedömer att så är fallet. Ett fåtal (3) myndigheter bedömer att så är fallet till viss del.³⁶

Nästan alla (97 procent)³⁷ myndigheter anser att internrevisionens granskningar har bidragit till att förbättra myndighetens interna styrning och kontroll. Exempel på granskningar som myndigheterna anser har, eller kommer att få, störst betydelse har genomförts inom följande områden:³⁸

- förebygga oegentligheter och korruption
- lednings- och verksamhetsstyrning, övergripande process för intern styrning och kontroll samt projektstyrning
- externa beroenden
- utbetalningar, upphandling och diarieföring
- kompetensförsörjning och bisysslor
- informationssäkerhet, it-säkerhet i digitala kontrollsystem, personuppgiftsbehandling och behörighetshantering
- förvaltning av EU-program.

Myndigheterna har rutiner för att bereda förslag till åtgärder och att följa upp att åtgärderna blir genomförda. Tabell 8 visar att myndigheterna bereder förslagen till beslut med anledning av internrevisionens iakttagelser och rekommendationer.

Tabell 8 Beredning och föredragning av beslut om åtgärder

	2018	2017	2016
Myndigheten har en fungerande process för att bereda förslag till åtgärder inför myndighetsledningens beslut om praktiska åtgärder med anledning av internrevisionens iakttagelser och rekommendationer.	69	67	62
Myndigheten har en fungerande process för att säkerställa att myndighetsledningens beslut om åtgärder med anledning av internrevisionens rekommendationer blir genomförda.	65	62	61

Källa: Frågorna 31a-b i enkäten till myndigheterna. (se bilaga 2)

Samtliga myndigheter har en process för att bereda förslag inför myndighetsledningens beslut om åtgärder utifrån internrevisionens iakttagelser och rekommendationer. Myndigheterna har med få undantag (4) även en fungerande process för att se till att myndighetsledningens beslut blir genomförda. De 4 myndigheterna som har en process som inte fungerar har vidtagit åtgärder för att få processen att fungera bättre.

³⁶ Fråga 13b i enkäten till myndigheterna.

³⁷ Fråga 13a i enkäten till myndigheterna.

³⁸ Fråga 27a i enkäten till myndigheterna.

3.7 Myndigheternas arbete för en god intern miljö

Myndigheterna har former för att utveckla verksamheten, göra målen kända, skapa goda arbetsförhållanden och säkerställa kompetens för verksamheten.

Myndigheternas interna miljö formas av arbetet med att bibehålla och förbättra en god förvaltningskultur. Tabell 9 redovisar arbetet med myndighetens förvaltningskultur.

Tabell 9 Myndigheternas förvaltningskultur

	2018	2017	2016
Myndigheten har former för att fortlöpande utveckla verksamheten	68	-	-
Myndigheten har de former som behövs för att se till att de anställda är väl förtrogna med målen för verksamheten	69	69	68
Myndigheten har former för att skapa goda arbetsförhållanden	69	-	-
Myndigheten har vidtagit åtgärder i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion, regleringsbrev och andra regeringsbeslut ³⁹	69	(69)	(68)

Källa: Frågorna 3a, 5a, 6a och 7a i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2).

Alla myndigheter har de former som behövs för att

- fortlöpande utveckla verksamheten
- se till att de anställda är väl förtrogna med målen för verksamheten
- skapa goda arbetsförhållanden
- säkerställa kompetens för verksamheten.

Flertalet myndigheter bedömer även att följande områden i allt väsentligt har motsvarat myndighetens behov:

- formerna för att utveckla verksamheten (56)⁴⁰
- bli förtrogna med målen (56)⁴¹
- skapa goda arbetsförhållanden (59)⁴²
- säkerställa kompetens (60)⁴³.

Resterande myndigheter bedömer att formerna har motsvarat behovet till viss del.⁴⁴

³⁹ Frågan är inte helt jämförbar med föregående år. Det är markerat med en parentes.

⁴⁰ Fråga 3 b1 i enkäten till myndigheterna.

⁴¹ Fråga 5 b1 i enkäten till myndigheterna.

⁴² Fråga 6 b1 i enkäten till myndigheterna.

⁴³ Fråga 7 b1 i enkäten till myndigheterna.

⁴⁴ Fråga 3 b2, 5 b2, 6 b2 och 7 b2 i enkäten till myndigheterna.

För att fortlöpande utveckla verksamheten arbetar myndigheterna bland annat med följande saker:⁴⁵

- utveckla medarbetaransvaret,
- arbetsgrupper och projekt inom organisationsstrukturen,
- system och modeller exempelvis för kvalitet, arbetsmiljö och informationssäkerhet,
- förändrade arbets sätt exempelvis genom digitalisering,
- intern styrning och kontroll,
- planering,
- analyser,
- händelsestörd avvikelser/incidenthantering och omvärldsbevakning m.m.

För att se till att de anställda är väl förtrodda med målen för verksamheten kommunicerar myndigheten⁴⁶ via intranät, möten, konferenser och chefer samt genom dialoger och utvecklingssamtal med medarbetarna. Vanligen återfinns målen i (eller delas med) en (i vissa fall treårig) verksamhetsplan.

Målen som kommuniceras uttrycks på olika sätt anpassat till den egna myndighetens former för styrning. Det kan vara myndighetens uppgift, uppdrag och mål enligt instruktion, regleringsbrev eller andra regeringsbeslut och riksdagsbeslut. Men det kan även vara vad myndigheten själv har beslutat som sin vision, verksamhetsidé, fokusområde, prioriterade vägval, värdegrund samt policy för exempelvis ledarskap och medarbetarskap.

Målen uttrycks övergripande som gemensamma mål men även som årliga, mer precisa, mål. Målen kan vara nedbrutna och riktades mot en berörd verksamhet (avdelning eller enhet) eller (individuella) mål för medarbetarens bidrag. Myndigheterna kommunicerar även målen i ett sammanhang till exempel i en målkedja eller målbild. Målen kan även beskrivas som strategiska eller som en långsiktig inriktning, men också som långa och korta mål, delmål eller etappmål (till exempel ett tillstånd, en hållplats eller en indikator). Målen beskrivs även som förmågor, en karta eller som leveranser. Det förekommer även att myndigheterna använder processmål inom till exempel digitalisering, jämställdhet och effektivitet.

För att skapa goda arbetsförhållanden arbetar myndigheterna med⁴⁷ ett systematiskt riskbaserat arbetsmiljöarbete, har en arbetsmiljöorganisation samt företagshälsovård och friskvårdsförmån. Myndigheterna samlar också in information om arbetsmiljön från medarbetarna exempelvis genom mätningar och samtal, samt

⁴⁵ Fråga 3d i enkäten till myndigheterna.

⁴⁶ Fråga 5d i enkäten till myndigheterna.

⁴⁷ Fråga 6d i enkäten till myndigheterna.

genom att följa upp sjukfrånvaron. Myndigheterna använder olika hjälpmedel för samtal med och mellan medarbetare, som till exempel månadens fråga, samt informerar om goda arbetsförhållanden.

Myndigheterna skapar också goda arbetsförhållanden genom att organisera arbetsuppgifter utifrån behov, delegerat arbetsmiljöansvar och att främja hållbara team. Även arbetssättet har betydelse för att skapa goda arbetsförhållanden. Myndigheterna refererar till följande arbetssätt:

- flexibelt och aktivitetsbaserat
- tillitsbaserad styrning
- etikarbete
- hållbart arbetsliv
- rolltydlighet samt tydliga förväntningar och mål
- aktivt och ansvarstagande arbete
- utveckling i yrkesrollen
- förväntningar
- ständiga förbättringar.

Myndigheterna formaliserar även arbetet för goda arbetsförhållanden med

- samverkansavtal
- riktlinjer och arbetsorganisation för samarbete
- medinflytande och delaktighet genom samverkan
- certifiering i självskattning
- diplomering av arbetsmiljöansvariga
- kvalitetsledningssystem
- likabehandlingsplan
- riktlinjer, mallar och handlingsplan för lika villkor
- introduktionsprogram
- ledarutveckling samt HR-stöd, utbildning och coachning av chefer.

För att säkerställa rätt kompetens arbetar myndigheterna bland annat med⁴⁸ att attrahera, rekrytera, behålla, utveckla och avveckla medarbetare. Det formuleras ofta i en strategi för kompetensförsörjning. Det kan också handla om att ändra myndighetens organisation och arbetssätt för att ta till vara kompetens. Ansvaret för kompetensförsörjningen kan ligga på verksamheten. Berörda chefer för en dialog med HR-funktionen om behoven.

För att *attrahera* arbetssökande och göra myndigheten attraktiv som arbetsplats arbetar myndigheterna med marknadsföring i form av riktade aktiviteter,

⁴⁸ Fråga 7d i enkäten till myndigheterna.

profilmaterial och filmer för att stärka myndighetens ”varumärke” som arbetsgivare. I att attrahera arbetssökande ingår även praktikplatser och moderna beredskapsjobb.

För att *rekrytera* rätt medarbetare arbetar myndigheterna med en strategi, plan, process, analys eller karta för bemanning och behov. I rekryteringen använder myndigheterna annonsering, profilering och validering av utbildningar. Rekryteringen styrs av principer för ett inkluderande synsätt, kompetensbaserad metod, sakkunnig granskning och konkurrens.

För att *behålla* medarbetare arbetar myndigheterna med intern rörlighet, lön, anställningsvillkor, kompetensutvecklingsmedel, samtal, karriärvägar, jobbskuggning, personalutbyte och enskilda överenskommelser. I att behålla medarbetare ingår även medarbetar- och ledarskapspolicyer.

För att *utveckla* medarbetarnas kompetens är det inte bara vanligt med utbildning utan även att ge medarbetare ansvar för lärande i arbetet, den egna och den kollegiala utvecklingen, samt för livs- och karriärutveckling. Man kan även använda mentor och nestor. Myndigheterna använder även omställningsmedel och genomför medarbetarundersökningar för att inventera behoven.

För att genomföra anpassningar av bemanningen utifrån förändringar i myndighetens uppdrag. När myndighetens uppgift, arbetssätt eller organisation förändras kan det bli aktuellt att *avveckla* medarbetare vars kompetens inte längre överensstämmer med myndighetens behov.

3.8 Myndigheternas riskhantering

Myndigheterna tillämpar riskhantering. För flertalet av myndigheterna har riskhanteringen motsvarat myndighetens behov.

Myndigheternas riskhantering består av analys, åtgärder och uppföljning. Tabell 10 redovisar myndighetens arbete med att hantera risker.

Tabell 10 Riskhantering

	2018	2017
Myndigheten har former att följa sådana förhållanden utanför myndigheten som har betydelse för verksamheten	68	-
Myndigheten har identifierat omständigheter som utgör risk för att de krav som följer av ansvaret för verksamheten inte fullgörs.	69	68
Myndigheten har säkerställt att genomförd riskanalys omfattar aktuella risker.	69	69
Myndigheten har vidtagit eller planerat att vidta åtgärder som är nödvändiga med anledning av genomförd riskanalys.	69	69
Myndigheten har systematiskt och regelbundet följt upp och bedömt den interna styrningen och kontrollen.	69	69

Källa: Frågorna 4a, 9a, 10a, 11a och 12a i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2).

Nästan alla myndigheter (68) har former för att följa förhållanden utanför myndigheten av betydelse för verksamheten. Alla myndigheter har genomfört riskanalys, säkerställt att riskanalysen är aktuell, vidtar åtgärder för att hantera riskerna samt följt upp och bedömt den interna styrningen och kontrollen. Flertalet av myndigheterna bedömer även att myndighetens arbete inom följande områden i allt väsentligt har motsvarat myndighetens behov:

- omvärldsbevakning (55)⁴⁹
- riskanalys (58)⁵⁰
- åtgärder (56)⁵¹
- uppföljning (59)⁵².

Resterande myndigheter bedömer att detta har motsvarat behovet till viss del.⁵³

Formerna för att följa förhållanden av betydelse för verksamheten för att lära av annans erfarenhet och återföra kunskap⁵⁴ består av att arbeta med analys (eller spaning och kartläggning,) att göra prognoser och att söka trender. Vissa myndigheter har också som sin uppgift (kärnverksamhet) att bedriva omvärldsbevakning medan andra anser att det är omöjligt att fånga formerna för hur myndigheten arbetar med detta.

Omvärldsbevakningen kan följa en struktur och process samt vara planerad. Den kan vara organiserad till en samordnare, organisation eller funktion men är även ett ansvar för var och en av medarbetarna. Den senare formen av omvärldsbevakning behöver då inte vara strukturerad och systematiskt. Den direkta omvärldsbevakningen består bland annat av att ta del av och läsa olika källor inom ens verksamhetsområden samt genom kommunikation i form av till exempel dialog, forum, konferenser, seminarium, referensgrupper och resor (studiebesök). Men det kan även vara att följa vad som sägs i traditionella och på sociala medier. I omvärldsbevakning ingår även att svara på remisser.

Riskanalyserna omfattar⁵⁵ den verksamhet som myndigheterna bedriver eller på annat sätt ansvarar för (inför regeringen) oavsett hur den finansieras eller i vilken

⁴⁹ Fråga 4 b1 i enkäten till myndigheterna.

⁵⁰ Fråga 9 b1 i enkäten till myndigheterna.

⁵¹ Fråga 11 b1 i enkäten till myndigheterna.

⁵² Fråga 12 b1 i enkäten till myndigheterna.

⁵³ Fråga 4 b2, 9 b2, 10 b2, 11 b2 och 12 b2 i enkäten till myndigheterna.

⁵⁴ Fråga 4d i enkäten till myndigheterna.

⁵⁵ Fråga 9d i enkäten till myndigheterna.

form den bedrivs (förutom dotterbolag i ett fall.) Riskanalysen omfattar även otillbörlig påverkan, bedrägeri, korruption eller annan oegentlighet i verksamheten.

Vanliga risker i myndigheternas verksamhet avser den förordningsreglerade riskhanteringen att säkerställa⁵⁶

- kompetens för verksamhetens behov (68)
- ansvaret för verksamheten (64)
- förmågan till verksamhet (62)
- elektroniskt informationsutbyte (56)
- risken för skada och förlust i verksamheten (55)
- myndighetens betalningar (52)
- tillräckliga anslag (47)
- säkerhetsskydd med hänsyn till rikets säkerhet eller terrorism (43).

Myndigheterna har till stor del (60) övervägt kostnaden för en viss åtgärd och den förväntade nyttan av åtgärden innan de vidtar åtgärder för att motverka identifierade risker.⁵⁷ I övrigt överväger myndigheterna

- att åtgärden är relevant
- riskens värde (sammanvägning av sannolikhet och konsekvens) inför prioriteringen
- budgetutrymme och resurser för att vidta åtgärderna
- att jämföra interna åtgärder mot externa
- effekten av åtgärden.

Myndigheterna har systematiskt och regelbundet följt upp processen för intern styrning och kontroll när det gäller att⁵⁸

- beslutade åtgärder är genomförda (68)
- riskerna är aktuella (67)
- processen fungerar som avsett (65)
- åtgärderna har gett önskad effekt (56)
- åtgärderna är kostnadseffektiva (32).

Det förekommer även att myndigheterna följer upp processen när det gäller

- att avvikelser från processen är hanterade
- att oegentligheter är rapporterade
- att kontrollerna är ändamålsenliga

⁵⁶ Fråga 10d i enkäten till myndigheterna.

⁵⁷ Fråga 11d i enkäten till myndigheterna.

⁵⁸ Fråga 12d i enkäten till myndigheterna.

- att mäta effekten av åtgärder
- åtgärder med anledning av iakttagelser från granskning
- måluppfyllelse till exempel för jämställdhet
- prioriteringar och omfördelningar av resurser
- efterlevnad av myndighetens styrande dokument
- myndighetens kontrollmiljö.

Myndigheterna följer upp processen för intern styrning och kontroll bland annat genom intygande eller bedömning från chefer till myndighetschefen, egenkontroll i verksamheten och intern tillsyn av verksamheten. Resultatet av uppföljningen hanteras i riskdialoger med chefer och i riskutskott. Uppföljningen kan vara en del av verksamhetsuppföljningen.

Internrevisionen informerar i hög grad (68) myndighetsledningen om sin bedömning av verksamhetens risker.⁵⁹

3.9 Myndigheterna hanterar riskerna för oegentligheter i verksamheten

Myndigheterna har till övervägande del identifierat riskerna för oegentligheter i verksamheten. Internrevisionen har också bedömt risken för oegentligheter och granskat den.

Myndigheternas arbete med riskhantering omfattar även att förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter. Tabell 11 visar myndigheternas arbete för att motverka risker för oegentligheter i verksamheten.

Tabell 11 Oegentligheter i verksamheten

	2018	2017	2016
Myndigheten har identifierat omständigheter som utgör risk för otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet.	62	55	57
Internrevisionen har bedömt risken för otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet i analysen av verksamhetens risker.	69	69	67
Internrevisionen har granskat risken för otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet som en del i de granskningar som genomförts.	63	59	59
Internrevisionen har granskat risken för otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet som en särskild granskning.	26	32	22

Källa: Frågorna 9d, 19 c och 28a-b i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2)

De flesta myndigheter har identifierat sina risker för otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet. Samtliga internrevisionsfunktioner har bedömt risken för

⁵⁹ Fråga 32a i enkäten till myndigheterna.

otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet i internrevisionens riskanalys. Drygt 90 procent (85) av internrevisionsfunktionerna har granskat risken för otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet som en del i de granskningar som genomförs.

Knappt 40 procent (26) av internrevisionsfunktionerna har granskat området som en särskild granskning. De särskilda granskningarna av området oegentligheter varierar mellan åren utifrån de analyser av verksamhetens risker som internrevisionens förslag till revisionsplan bygger på.

Exempel på områden där internrevisionen har genomfört särskilda granskningar under 2018:

- bedrägeri, korruption och otillbörlig påverkan
- stöd och bidrag
- bisysslor
- behörighetshantering
- upphandling
- myndighetens process för att förebygga oegentligheter.

4 En väl fungerande internrevision

I det här kapitlet berättar vi bland annat om hur myndigheterna tillämpar bestämmelserna om internrevision och vilken nytta myndighetsledningen har av sin internrevision. Mer om vilken information ESV hämtar in finns att läsa i bilaga 2–4.

4.1 Internrevisionens uppgift

Internrevisionen granskar myndighetens interna styrning och kontroll och har lämnat förslag till förbättringar. Granskningen har genomförts utifrån en analys av verksamhetens risker. Bedömningen av risker omfattar risken för otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet i verksamheten.

Internrevisionens uppdragsgivare är myndighetens ledning. Om myndigheten har en styrelse är det styrelsen som är internrevisionens uppdragsgivare, annars är det myndighetschefen. Internrevisionens uppdrag enligt internrevisionsförordningen är kopplat till myndighetens process för intern styrning och kontroll. Internrevisionen ska granska och lämna förslag till att förbättra myndighetens process för intern styrning och kontroll. Granskningen ska genomföras utifrån en analys av myndighetens risker. Tabell 12 visar internrevisionens granskning och förslag till förbättringar av intern styrning och kontroll.

Tabell 12 Internrevisionens uppgift

	2018	2017	2016
Internrevisionen har granskat myndighetens process för intern styrning och kontroll.	66	66	-
Internrevisionen har lämnat förslag till förbättringar av myndighetens process för intern styrning och kontroll.	69	68	-

Källa: Svaren på frågorna 18 a–b i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2).

Myndigheternas internrevision har granskat ledningens process för intern styrning och kontroll och lämnat förslag till förbättringar. De som svarat nej på frågorna har lämnat kommentaren att de inte genomfört någon specifik granskning under året men att intern styrning och kontroll ingår i alla granskningar.

Internrevisionen ska granska verksamheten utifrån en riskanalys och informera myndighetsledningen om sin bedömning. Tabell 13 visar att den statliga internrevisionen genomför sin granskning utifrån en bedömning av myndighetens risker.

Tabell 13 Granskning och bedömning av risker

	2018	2017	2016
Internrevisionen granskar utifrån en analys av verksamhetens risker.	69	69	67
Internrevisionens riskanalys omfattar den verksamhet som myndigheten bedriver eller ansvarar för.	68	-	-
Internrevisionen har bedömt risken för otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet i analysen av verksamhetens risker.	69	69	67

Källa: Svaren på frågorna 19 a – c i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2).

I samtliga myndigheter granskar internrevisionen utifrån en analys av verksamhetens risker och har bedömt risken för otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet i verksamheten (se avsnitt 3.9). Samtliga myndigheter utom en har svarat att riskanalysen omfattar all verksamhet som myndigheten bedriver eller ansvarar för. Myndigheten som svarat nej lämnar motiveringen att bolag endast ingår översiktligt i riskanalysen.

4.2 Internrevisionens förutsättningar, organisering och resurser

Internrevisionschefer i styrelsemyndigheter har lönesamtal med sin uppdragsgivare i mindre utsträckning än internrevisionschefer i enrådighetsmyndigheter. Myndigheternas internrevision är självständig i förhållande till den granskade verksamheten och leds av en chef som är anställd av myndigheten.

Nästan 80 procent av myndigheterna har genomfört en analys av internrevisionens resursbehov. Den statliga internrevisionen har ökat något i antal anställda medan antalet årsarbetskrafter är oförändrat. Köpta tjänster har ökat något. Fyra myndigheter redovisar mindre än en halv årsarbetskraft för internrevision.

Knappt en tredjedel av myndigheterna har svarat att internrevisionen har förlitat sig på granskningar som genomförts av eller tillsammans med annan myndighet eller av andra granskningsfunktioner.

Myndigheterna ger många exempel på samverkan mellan statliga internrevisionsmyndigheter men inte samordning.

Internrevisionens förutsättningar

Relationen till uppdragsgivaren är viktig för att internrevisionen ska kunna fungera väl. ESV har därför ställt ett antal frågor om kommunikationen mellan myndighetens ledning och internrevisionen.

Av de 69 internrevisionsmyndigheterna är 41 styrelsemyndigheter. För styrelsemyndigheter är det sannolikt svårare att upprätthålla en regelbunden

kommunikation mellan styrelse och internrevision eftersom en styrelse inte är på plats på myndigheten. Internrevisionschefer i styrelsemyndigheter har lönesamtal med sin uppdragsgivare i lägre utsträckning än internrevisionschefer i enrådighetsmyndigheter, där nästan alla har det. Det visar en jämförelse mellan grupperna. Något fler enrådighetsmyndigheter har även genomfört en analys av internrevisionens resursbehov jämfört med styrelsemyndigheterna.

Tabell 14 Internrevisionens förutsättningar

	2018	2017
Internrevisionschefen har lönesamtal med sin uppdragsgivare ⁶⁰ .	52	55
Internrevisionen har en budget för att genomföra granskning enligt revisionsplanen.	65	68
Internrevisionens uppdragsgivare godkänner internrevisionens budget.	63	63
Myndigheten har genomfört en analys av internrevisionens resursbehov (antal medarbetare).	55	50
Myndighetsledningen har tagit ställning till slutsatserna i analysen av internrevisionens resursbehov. (Ny fråga)	53	-
Internrevisionens uppdragsgivare godkänner anställning av internrevisionschefen.	68	67

Källa: Svaren på frågorna 25 a–f i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2).

Internrevisionen är inte oberoende i förhållande till sin ledning men ska vara oberoende i förhållande till den verksamhet som granskas. För att internrevisionen ska vara oberoende i förhållande till den verksamhet som granskas är det av betydelse att internrevisionen har lönesamtal med sin uppdragsgivare.

I nästan alla enrådighetsmyndigheter har internrevisionschefen lönesamtal med sin uppdragsgivare, generaldirektör eller motsvarande. Bland de 41 styrelsemyndigheterna har 37 procent uppgett att internrevisionschefen inte har lönesamtal med sin uppdragsgivare, jämfört med 7 procent av de 28 enrådighetsmyndigheterna.

Nästan alla myndigheter har uppgett att internrevisionen har en budget för att genomföra granskning enligt revisionsplanen. I de flesta fall godkänns internrevisionens budget av internrevisionens uppdragsgivare.

Det är relativt vanligt att myndigheterna genomför en analys av internrevisionens resursbehov. Huvuddelen av myndigheterna (80 procent) har svarat att myndigheten genomfört en analys av internrevisionens resursbehov sett till antalet medarbetare.

⁶⁰ Lönesamtal med uppdragsgivaren är med ledamot ur styrelsen eller inom en enrådighetsmyndighet med myndighetschefen eller dennes ställföreträdare.

För styrelsemyndigheterna är motsvarande siffra 78 procent. Det är en förbättring jämfört med 2017, då 66 procent genomfört en sådan bedömning.

Det är vanligt att myndighetsledningarna tar ställning till den av myndigheten genomförda analysen. Av de myndigheter som genomfört en sådan bedömning har nästan alla angivit att myndighetsledningen har gjort det.

Hos alla myndigheter, utom en, godkänner internrevisionens uppdragsgivare anställningen av internrevisionschefen.

Organisering av internrevisionen

Internrevisionen behöver ha rätt förutsättningar för en oberoende organisering, för att internrevisionen ska kunna fungera väl och ge myndighetsledningen den nytta som regeringen har avsett. Tabell 15 visar myndigheternas organisering av internrevision.

Tabell 15 Fristående organiserad internrevision

	2018	2017	2016
Internrevisionen leds av en chef.	68	68	68
Internrevisionschefen är anställd av myndigheten.	68	69	67
Internrevisionen är inrättad direkt under myndighetsledningen.	69	69	68
Internrevisionen är självständig i förhållande till den granskade verksamheten.	69	69	68

Källa: Svaren på frågorna 17 a–d i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2).

Myndigheterna har redovisat att internrevisionen är fristående organiserad och självständig i sin granskning och rapportering i förhållande till den granskade verksamheten. Alla myndigheter utom en har svarat att internrevision leds av en chef som är anställd av myndigheten. Den myndighet som har svarat nej har gjort det på grund av att tjänsten var vakant vid årsskiftet då den chef som rekryterats inte börjat sin tjänst än.

Internrevisionens resurser

Internrevisionen behöver tillräckliga resurser för att kunna bedriva arbetet i enlighet med internrevisionsförordningen och god sed. Den statliga internrevisionens resurser håller sig relativt konstant mellan åren. Antalet anställda ökar något men antalet årsarbetskrafter är i det närmaste oförändrat. Tabell 16 visar storleken på den statliga internrevisionen mätt som antal anställda och årsarbetskrafter över en treårsperiod.

Tabell 16 Internrevisionens resurser

	2018	2017	2016
Antal anställda vid myndigheternas internrevision den 31 december 2018.	158	155	151
Antalet årsarbetskrafter under 2018 för myndigheternas internrevision.	146	145	137
Arbetad tid som årsarbetskrafter under 2018 för köpta tjänster.	7	5	5
Myndighetens internrevisionschef är även anställd vid annan internrevisionsmyndighet.	2	4	6

Källa: Svaren på frågorna 37 a–d i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2).

Antalet anställda vid årsskiftet har ökat med 3 personer jämfört med föregående år. En av de två största förändringarna är att Polismyndigheten utökat med 5 personer jämfört med 2017. Försäkringskassan har samtidigt minskat med 3 personer, samtidigt som de ökat antalet årsarbetskrafter med 0,5 jämfört med 2017. Antalet myndigheter med enmansfunktioner hade minskat något och uppgick till 41 jämfört med 43 för 2017.

Antalet årsarbetskrafter för internrevisionen har ökat med 1 årsarbetskraft netto jämfört med föregående år. Ökningen beror till stor del på Polismyndighetens ökning med 2 årsarbetskrafter. Myndigheternas har köpt internrevisionstjänster motsvarande 7 årsarbetskrafter, vilket är en ökning med 2 årsarbetskrafter jämfört med föregående år.

Det flesta av internrevisionsmyndigheterna har små resurser för internrevision. Sammanlagt 10 myndigheter har redovisat att de haft mindre än 1 årsarbetskraft för internrevision och 37 myndigheter har redovisat att de har haft 1–2 årsarbetskrafter. Resterande 22 myndigheter har haft mer än 2 och som mest 14 årsarbetskrafter under 2018⁶¹. Tabell 17 visar en sammanställning av myndigheter som har färre än 1 årsarbetskraft (inklusive köpta tjänster) för internrevision.

⁶¹ 45 myndigheter har använt mindre än 2 årsarbetskrafter, 21 myndigheter har haft mellan 2-9 årsarbetskrafter och 3 myndigheter mellan 10-14 årsarbetskrafter.

Tabell 17 Internrevision med färre än en årsarbetskraft

	2018	2017	2016
Mittuniversitetet	0,3	0,5	0,5
Länsstyrelsen i Jämtlands län	0,4	0,4	0,1
Myndigheten för yrkeshögskolan	0,4	0,3	0,3
Statens tjänstepensionsverk	0,4	1,0	0,9
Statens kulturråd	0,5	0,5	0,5
Länsstyrelsen i Västerbottens län	0,6	0,6	0,2
Naturvårdsverket	0,6	0,8	0,9
Centrala Studiestödsnämnden	0,7	0,1	0,5
Karlstads universitet	0,8	1,0	1,0
Statistiska Centralbyrån	0,8	1,1	1,25

Källa: Svaren på fråga 37 b i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2) Länsstyrelserna i Västerbotten och Jämtland har delat internrevisionschef.

Sju av myndigheterna i tabell 17⁶² fanns även med föregående år bland de myndigheter som redovisar lägst antal årsarbetskrafter för internrevision. Det bör dock tilläggas att orsaken till att några myndigheter redovisat lägre resurser jämfört med tidigare år kan vara tjänstledigheter eller att internrevisionschefen slutat och att det tagit viss tid innan ersättare kommit på plats.

Regelverket för att efterleva god internrevisionssed och god internrevisorssed ställer omfattande krav på arbetets genomförande⁶³. I internrevisionens uppdrag ligger även att utveckla internrevision⁶⁴ och att utveckla dess kompetens. När myndigheter bedriver internrevision med mindre resurser än en årsarbetskraft finns det risk att resurserna inte räcker till för att genomföra uppdragen på det sätt som god internrevisionssed kräver.

Myndighetsledningen kan välja att upphandla kompletterande resurser externt eller köpa tjänsten från annan internrevisionsmyndighet, med beaktande av kravet att internrevisionschefen ska vara anställd vid myndigheten. I dagsläget är det dock inte något som myndigheterna gör i någon större utsträckning.

Att förlita sig på andra

Enligt god sed kan internrevisionen förlita sig på arbete utfört av andra interna eller externa aktörer. Myndigheten kan även samordna sin internrevision med annan myndighet, enligt 8 § internrevisionsförordningen. Tabell 18 visar antalet myndigheter som förlitat sig på andra granskningsfunktioner.

⁶² Centrala studiestödsnämnden, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Mittuniversitetet, Myndigheten för yrkeshögskolan, Naturvårdsverket och Statens kulturråd

⁶³ (Bl.a. riskanalys, revisionsplan, granskning, rapportering, uppföljning.)

⁶⁴ Exempelvis löpande kvalitetsarbete.

Tabell 18 Internrevision i samarbete

	2018	2017
Internrevisionen har förlitat sig på arbete genomfört av andra interna och externa aktörer.	26	15 ⁶⁵
Myndighetens internrevision är samordnad med annan myndighets internrevision.	13	-
Det finns en överenskommelse om samordning.	11	-

Källa: Svaren på frågorna 34 a- b och 35 a i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2).

Det ojämförligt vanligaste svaret på vilka aktörer som internrevisionen har förlitat sig på är Riksrevisionen. Myndigheterna har även givit exempel på andra interna och externa aktörer: De exempel som lämnats är:

- externa konsulter
- interna funktioner och utredningar
- tillsynsmyndigheter som Datainspektionen, Riksarkivet, Skolinspektionen och Inspektionen för vård och omsorg
- ESV och ESV:s EU-revision
- Statskontoret.

På frågorna om samordning har det varit svårt för de myndigheter som svarat att avgränsa samordning enligt internrevisionsförordningens 8 § mot begreppet samverkan. De myndigheter som svarat att de har en överenskommelse om samordning kallar överenskommelsen samverkansavtal i sina beskrivningar i fritextfälten.

Ett exempel som närmar sig samordning är samverkansavtalet mellan länsstyrelserna med internrevision⁶⁶. Länsstyrelsernas internrevisionsfunktioner undersöker möjligheterna att ha gemensamma granskningsobjekt och att samordna granskningarna i tiden. De har upprättat en gemensam revisionshandbok som även innehåller rutiner för kvalitetssäkringsarbetet. Enligt samverkansavtalet kan de bistå varandra i granskningar och gemensamma upphandlingar av granskningstjänster.

Polismyndigheten och Åklagarmyndighetens internrevisionsenheter har tagit initiativ till samverkan med internrevisionsenheter vars myndigheter ingår i rättsväsendets informationsförsörjning (RIF). Det berör även Skattemyndigheten, Kriminalvården, Domstolsverket och Tullen. Detta arbete kommer att pågå under både 2019 och 2020. Den kartläggning/riskanalys som tas fram kan i sin tur ge upphov till gemensam granskning.

⁶⁵ Svaren på frågorna 21 a och c har lagts ihop.

⁶⁶ Länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Skåne, Stockholm och Västra Götaland län.

Några av myndigheterna refererar till den samverkan och de erfarenhetsutbyten som ständigt pågår inom professionen, bland annat genom Internrevisorernas förening och nätverket för enmansrevisorer.

4.3 Internrevisionen granskar och ger råd och stöd till myndighetsledningen

Internrevisionen granskar och redovisar resultatet till myndighetsledningen i form av iakttagelser och rekommendationer efter varje avslutad granskning. De flesta internrevisionsfunktioner återrapporterar till myndighetsledningen om i vilken utsträckning myndigheten har hanterat kvarstående iakttagelser och rekommendationer. Internrevisionen lämnar i nio fall av tio råd och stöd till myndighetens styrelse och chef.

Internrevisionerna har i stor utsträckning lämnat ett omdöme om den interna styrningen och kontrollen i rapporteringen av de områden som granskats. Ett mindre antal internrevisionsfunktioner lämnar även ett övergripande omdöme om myndighetens interna styrning och kontroll.

Internrevisionens rapportering till myndighetsledningen

Internrevisionen ska granska och lämna förslag till förbättringar myndighetens process för intern styrning och kontroll. Det gör internrevisionen i sin rapportering till myndighetsledningen. Tabell 19 visar internrevisionens rapportering till myndighetsledningen efter avslutad granskning samt efter uppföljning av tidigare granskningar.

Tabell 19 Rapportering till myndighetsledningen

	2018	2017	2016
Internrevisionen redovisar resultatet av granskningen i form av iakttagelser och rekommendationer.	69	69	68
Internrevisionen rapporterar sina iakttagelser och rekommendationer till myndighetsledningen.	68	69	68
Internrevisionen rapporterar resultatet av granskningen efter varje avslutad granskning.	68	69	67
Internrevisionschefen har avgjort vilka iakttagelser som ska rapporteras till myndighetsledningen.	68	69	68
Internrevisionen har lämnat återrapportering till myndighetsledningen om i vilken utsträckning myndigheten har hanterat tidigare års iakttagelser och rekommendationer.	64	69	-

Källa: Svaren på frågorna 22 a–d och 31 c i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2).

Internrevisionen redovisar resultatet av granskningen i form av iakttagelser och rekommendationer och rapporterar dem sedan till myndighetsledningen. Det görs

efter varje avslutad granskning. Internrevisionschefen är den som avgör vilka iakttagelser som ska rapporteras till myndighetsledningen.

Det tillhör god internrevisionssed att internrevisionen återrapporterar till myndighetsledningen om i vilken utsträckning myndigheten har hanterat iakttagelser och rekommendationer som kvarstår från tidigare år. De flesta myndigheter har uppgett att internrevisionen återrapporterar detta till sin myndighetsledning.

Stöd till myndighetsledningen och övergripande omdömen från internrevisionen

Internrevisionen ska enligt internrevisionsförordningen ge råd och stöd till styrelsen och myndighetschefen. Det förekommer även att internrevisionen lämnar så kallade övergripande omdömen om myndighetens interna styrning och kontroll utifrån de granskningar som genomförts. Tabell 20 visar den statliga internrevisionens råd och stöd till myndighetens styrelse och chef.

Tabell 20 Stöd från internrevisionen

	2018	2017	2015
Internrevisionen lämnar råd och stöd till myndighetens styrelse och chef.	63	66	62
Internrevisionen lämnar ett omdöme om den interna styrningen och kontrollen i rapporteringen till myndighetsledningen för de områden som granskats.	62	62	60
Internrevisionen har (utöver ovanstående omdöme) lämnat ett övergripande omdöme till myndighetsledningen om den interna styrningen och kontrollen. ⁶⁷	16	12	-

Källa: Svaren på frågorna 20 a och 33 a–b i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2).

Internrevisionen lämnar i stor utsträckning råd och stöd till myndighetens styrelse och chef. Ett vanligt skäl till att myndigheten inte har svarat ja på frågan är att myndighetsledningen inte har efterfrågat någon rådgivning utöver internrevisionens granskning.

Internrevisionens granskning och förslag till förbättringar är underlag för myndighetsledningens bedömning av om den säkerställt en betryggande intern styrning och kontroll. Internrevisionen kan lämna ett omdöme om den interna styrningen och kontrollen i rapporteringen av de områden som granskats. Det gör internrevisionsfunktionerna i stor utsträckning. Internrevisionen kan även lämna ett övergripande omdöme till myndighetsledningen om den interna styrningen och kontrollen i verksamheten.

⁶⁷ I anvisningen till frågan i enkäten har vi angett att den avser ett omdöme med samma krav och tolkning som i IIA:s standards. IIA Standards (IPPF 2450 – övergripande omdömen).

Myndighetsledningen kan med riktlinjer till internrevisionen ange att internrevisionen i sin rapportering av de områden som granskats ska ge ett omdöme om den interna styrningen och kontrollen. Drygt 50 procent av internrevisionsfunktionerna har en sådan skrivning i de riktlinjer som myndighetsledningen har fastställt.

Riktlinjerna till internrevisionen kan även omfatta att internrevisionsfunktionen ska lämna ett övergripande omdöme om myndighetens interna styrning och kontroll till myndighetsledningen. Drygt 10 procent av internrevisionsfunktionerna har en sådan skrivning i riktlinjerna. Internrevisionschefen kan även välja att lämna ett sådant omdöme på eget initiativ. Omdömet kan internrevisionen grunda på egen granskning eller granskning utförd av annan som internrevisionen förlitar sig på.

Internrevisionen lämnar i stor utsträckning en bedömning av myndighetens interna styrning och kontroll i rapporteringen av de områden som granskats. I mindre utsträckning lämnar den ett övergripande omdöme om den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten. Det är 16 myndigheter som har svarat ja på frågan om de lämnat ett övergripande omdöme. Det är vanligt att det övergripande omdömet lämnas i internrevisionens årsrapport. Det är 3 myndigheter, som svarat nej, som angett att det är sannolikt att man kommer att lämna ett omdöme i årsrapporten för 2018.

Flera av de lämnade omdömena har en tydlig koppling till myndighetsledningens uppdrag att lämna en bedömning om myndighetens interna styrning och kontroll i årsredovisningen. De internrevisioner som lämnar omdömen gör det huvudsakligen utifrån egna granskningar och uppföljningar som genomförts under året. Omdömena är vanligtvis kopplade till myndighetens arbete inför myndighetsledningens bedömning om intern styrning och kontroll. I bilaga 3 finns de omdömen om myndigheternas interna styrning och kontroll som myndigheterna lämnat i enkätsvaren.

4.4 Kvalitetssäkring av internrevision

Internrevisionen tillämpar god sed och de flesta myndigheter har former för att utvärdera internrevisionens prestationer genom intern- och extern kvalitetssäkring. Av internrevisionsfunktionerna är det 20 procent inte rapporterar resultatet av den interna kvalitetssäkringen till myndighetsledningen och 17 procent som saknar en åtgärdsplan för att hantera eventuella brister och åtgärdsområden som framkommit. Närmare sex av tio av de statliga internrevisionsfunktionerna är mycket små och består av en enmansfunktion. Det försvårar deras interna kvalitetsarbete.

Samtliga myndighetsledningar har tagit ställning för att en extern kvalitetssäkring av internrevisionen ska genomföras minst vart femte år. Av de myndigheter som låg inom riktlinjens femårsgräns har 91 procent genomfört extern kvalitetssäkring av sin internrevision. Under 2018 utvärderade 15 myndigheter sin internrevision. För samtliga 15 myndigheter bedömdes internrevisionens verksamhet ha bedrivits i överensstämmelse med internrevisionsförordningen (med ESV:s föreskrifter och allmänna råd) samt med IIA:s riktlinjer för yrkesmässig internrevision (IPPF).

Riksrevisionen använder i mycket liten utsträckning internrevisionens rapporter som revisionsbevis för sitt uttalande i revisionsberättelserna.

Myndigheternas tillämpning av god sed

Internrevisionsförordningen ställer krav på att den statliga internrevisionen ska bedrivas enligt god sed. Tabell 21 visar att myndigheterna gör det.

Tabell 21 Internrevisionens bedrivande

	2018	2017	2016
Internrevisionen bedrivs enligt god internrevisions- och internrevisorssed.	69	69	68

Källa: Svaren på fråga 21 a i enkäten till myndigheterna (se bilaga 2).

Samtliga myndigheter har gjort bedömningen att deras internrevisionsfunktion bedrivs enligt god internrevisions- och internrevisorssed.

Myndigheternas former för att utvärdera internrevisionen

Det tillhör god internrevisionsledning att internrevisionschefen utvecklar och upprätthåller ett program för kvalitetssäkring och kvalitetsförbättring, som omfattar både intern och extern utvärdering. Tabell 22 visar myndigheternas former för att utvärdera sin internrevision.

Tabell 22 Utvärdering av internrevisionen

	2018	2017	2016
Myndigheten har genomfört en extern kvalitetssäkring av sin internrevision (under den senaste femårsperioden).	59	53	52
Internrevisionen har ett internt kvalitetsprogram.	64	64	-
Resultatet av det interna kvalitetsarbetet har rapporterats till myndighetsledningen.	55	52	-
Internrevisionen har en åtgärdsplan för att hantera eventuella brister/utvecklingsområden som framkommit genom det interna kvalitetsarbetet.	57	48	-

Källa: Svaren på frågorna 36b, d–f i enkäten till myndigheterna. (se bilaga 2).

Samtliga myndighetsledningar har tagit ställning för att en extern kvalitetssäkring av internrevisionen ska genomföras minst vart femte år, vilket är en ökning jämfört med tidigare år. Det framgår av myndighetsledningarnas riktlinjer för internrevisionen. Den externa kvalitetssäkringen av internrevisionen är en del av myndighetens kvalitetsarbete. Genom den får myndigheten en utomstående parts bedömning av om internrevisionens verksamhet bedrivs enligt god sed.

Andelen myndigheter där internrevisionen har ett program för intern kvalitetssäkring är oförändrat jämfört med föregående år (93 procent). Uppföljningen av resultatet från internrevisionens interna kvalitetsarbete kan dock fortfarande förbättras. Av internrevisionsfunktionerna rapporterar 20 procent inte resultatet av den interna kvalitetssäkringen till myndighetsledningen och 17 procent saknar en åtgärdsplan för att hantera eventuella brister och åtgärdsområden som framkommit.

Närmare 60 procent av de statliga internrevisionsfunktionerna är mycket små och består av en enmansfunktion. Det försvårar deras interna kvalitetsarbete. Samordning och samverkan mellan internrevisionsfunktionerna kan minska problemen med myndigheternas interna kvalitetsarbete genom att ytterligare en eller fler revisorer kan delta i arbetet. Det ger en ökad möjlighet till att bredda kompetensen och bedömningen av arbetet.

Externa kvalitetssäkringar under 2018

Under åren 2014–2018 har sammanlagt 59 myndigheter (nio av tio) genomfört en extern kvalitetssäkring av sin internrevision. Den 31 december 2018 var det 65 myndigheter som hamnade inom femårsgränsen för att genomföra en extern kvalitetssäkring.⁶⁸ Det var 4 myndigheter som ännu inte hade varit internrevisionsmyndigheter i fem år vid utgången av 2018.

⁶⁸ De 65 myndigheterna var internrevisionsmyndigheter 2014 och var det fortfarande 2018.

Vissa av myndigheterna har angett förklaringar till att den externa kvalitetssäkringen uteblivit, som exempelvis byte av internrevisionschef eller tidsbrist.

Det är sex internrevisionsfunktioner som inte har genomfört en extern kvalitetssäkring under de senaste fem åren (2014–2018)

- Karolinska institutet
- Lantmäteriverket
- Linnéuniversitetet
- Länsstyrelsen i Stockholm
- Rådet för europeiska socialfonden i Sverige (ESF-rådet)
- Statens pensionsverk.

En av myndigheterna, Lantmäteriverket, har påbörjat en extern kvalitetssäkring hösten 2018. Fyra av de övriga myndigheterna (Linnéuniversitetet, Länsstyrelsen i Stockholms län, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige och Statens pensionsverk.) har angivit att de planerar att genomföra extern kvalitetssäkring under 2019.

Under 2018 utvärderade 15 myndigheter sin internrevision. För samtliga 15 myndigheter bedömdes bedrivandet av internrevisionsfunktionen stå i överensstämmelse med internrevisionsförordningen (med ESV:s föreskrifter och allmänna råd) samt med IIA:s riktlinjer⁶⁹ för yrkesmässig internrevision (IPPF).

En viktig del av en extern kvalitetssäkring är de förbättringsförslag som redovisas i rapporterna eftersom de ger internrevisionsfunktionen en möjlighet att ytterligare förbättra sin verksamhet. Det finns många intressanta förbättringsförslag i rapporterna, bland annat om internrevisionens syfte, befogenhet och ansvar, oberoende och objektivitet samt om rapportering och kvalitetssäkring (se bilaga 5).

Riksrevisionens och ESV:s granskning och förlitande på internrevision

Riksrevisionen gör sin granskning till allmän handling när de lämnat myndigheternas revisionsberättelser för året. Sammanställningen som de tillhandahållit ESV avser revisionsåret 2017.⁷⁰ Tabell 23 visar hur Riksrevisionen har bedömt myndighetens internrevision för sitt revisionsarbete.⁷¹

⁶⁹ IIA:s International Professional Practice Framework (IPPF).

⁷⁰ Den innehåller uppgifter om 66 av de 69 internrevisionsmyndigheterna. Information om E-hälsomyndigheten, Luftfartsverket och Statens servicecenter saknas.

⁷¹ Practice Note to ISA 610 Using the Work of Internal Auditors. ISSAI 1610.

Tabell 23 Bedömning för anlåtande av internrevision

	2018 ⁷²	2017	2016
Internrevisionen är objektiv	-	60 ⁷³	63
Internrevisionen har relevant kompetens	-	58 ⁷⁴	60
Internrevisionen kan utföras på ett yrkesmässigt sätt	-	60 ⁷⁵	57
Internrevisionen samlar in tillräckliga revisionsbevis för Riksrevisionens bedömning	-	9 ⁷⁶	11
Riksrevisionen kan förlita sig på internrevisionens arbete	-	25 ⁷⁷	19

Källa: Riksrevisionens sammanställning till ESV.

Riksrevisionen får samverka med internrevisionen i den utsträckning det är förenligt med god revisionsred. Riksrevisionen tar del av internrevisionens rapporter och bedömer om de kan användas som underlag för myndighetens revisionsberättelse.

Det är vanligt att Riksrevisionen träffar internrevisionsfunktionerna och tar del av funktionens planering och rapportering. För de flesta internrevisionsfunktionerna har Riksrevisionen då genomfört någon form av bedömning av:

- relevansen för Riksrevisionen i internrevisionens arbete
- internrevisionens objektivitet
- internrevisionens professionalism
- internrevisionens kompetens
- internrevisionens bedrivande
- ifall Riksrevisionen kan förlita sig på internrevisionens arbete.

Av materialet framgår att det oftast finns förutsättningar för en god kommunikation mellan internrevisionen och Riksrevisionen. Mer sällan bedömer Riksrevisionen om internrevisionens revisionsbevis är tillräckliga.

Riksrevisionen har i ett fall uppgett att internrevisionen kan anses ha begränsad objektivitet på grund av att internrevisionschefen varit internrekryterad.

På frågorna om bedömningen av internrevisionens kompetens, professionalism och kommunikation har Riksrevisionen i stort sett svarat positivt enligt materialet. I två fall, vad gäller kompetens, har en sådan fråga besvarats negativt eftersom internrevisionscheferna saknat utbildning i och erfarenhet av internrevision. Man bör notera att dessa uppgifter rör förhållanden under 2017.

⁷² Uppgifterna inte tillgängliga vid tillfället för denna rapportering.

⁷³ Antal nej 1 myndighet, antal ej bedömda myndigheter 5.

⁷⁴ Antal nej 2 myndigheter, antal ej bedömda myndigheter 6.

⁷⁵ Antal nej 0 myndigheter, antal ej bedömda myndigheter 6.

⁷⁶ Antal nej 4 myndigheter, antal ej bedömda myndigheter 53.

⁷⁷ Antal nej 38 myndigheter, antal ej bedömda myndigheter 3.

Riksrevisionens bedömer om man kan förlita sig på internrevisionens arbete om det skulle bli aktuellt att göra det. Av materialet framgår att Riksrevisionen inte i något fall har använt internrevisionens rapportering som underlag för sitt uttalande i revisionsberättelsen.

Även ESV kan i sin granskning av EU-medel förlita sig på granskning utförd av myndigheternas internrevision. Det har inte varit fallet för berörda myndigheter.

Referenser

Ekonomistyrningsverket, Redovisning över den statliga internrevisionen och myndigheternas interna styrning och kontroll 2017, ESV 2017:14.

Ekonomistyrningsverket, Redovisning av den statliga internrevisionen 2014, ESV 2014:28.

Internrevisionsmyndigheternas årsredovisningar för 2018.

Riksrevisionen, Riksrevisorernas årliga rapport 2018.

Riksrevisionen, Riksrevisionens revisionsberättelser för 2018.

Riksrevisionen, Revisionsrapport, Fortifikationsverket, Bristande rutiner vid överskridande av investeringsprojekt 2018.

Riksrevisionen, Revisionsrapport, Förvaltningen av allmänna arvsfonden, Rutiner och intern styrning och kontroll 2018.

Riksrevisionen, Revisionsrapport, Göteborgs universitet, Årsredovisning 2018.

Riksrevisionen, Revisionsrapport, Karolinska institutet, Delfinansiering av bron över Solnavägen 2018.

Riksrevisionen, Revisionsrapport, Kronofogdemyndigheten, Intern styrning och kontroll inom skuldsaneringens betalningsförmedling 2018.

Riksrevisionen, Revisionsrapport, Mittuniversitetet, Revisionsrapport – Rutiner och intern styrning och kontroll 2018.

Riksrevisionen, Revisionsrapport, Universitets- och högskolerådet, Revisionsrapport – Rutiner och intern styrning och kontroll 2018.

Riksrevisionen, Sammanställning över identifierade fel i Länsstyrelsen Norrbottens årsredovisning 2018.

Lagar och förordningar

Anslagsförordning (2011:223)

Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll

Förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter

Förordning (2000:606) om myndigheternas bokföring

Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Förordning (2017:170) om statliga myndigheters betalningar och medelsförvaltning

Förordning (1995:1300) om statliga myndigheters riskhantering

Förvaltningslag (2017:900)

Internrevisionsförordning (2006:1228)

Myndighetsförordning (2007:515)

Säkerhetsskyddsförordning (1996:633)

Bilaga 1 Internrevisionsmyndigheter som ingår i redovisningen

Myndigheter efter ledningsform och departement

Myndighet	Ju	UD	Fö	S	Fi	U	M	N	Ku	A	ledning	sd 78
Affärsverket svenska kraftnät							X				styrelse	x
Arbetsförmedlingen										X	styrelse	x
Boverket								X			chef	
Centrala studiestödsnämnden						X					chef	x
Domstolsverket ⁷⁹	X										chef	x
E-hälsomyndigheten				X							styrelse	
Finansinspektionen					X						styrelse	
Fortifikationsverket					X						styrelse	x
Försvarets materielverk			X								styrelse	x
Försvarmakten			X								chef	x
Försäkringskassan				X							styrelse	x
Göteborgs universitet						X					styrelse	x
Havs- och vattenmyndigheten							X				chef	
Inspektionen för vård och omsorg				X							chef	
Kammarkollegiet					X						chef	x
Karlstads universitet						X					styrelse	
Karolinska institutet						X					styrelse	x
Kriminalvården	X										chef	x
Kronofogdemyndigheten					X						chef	
Kungliga tekniska högskolan						X					styrelse	x
Lantmäteriverket								X			styrelse	x
Linköpings universitet						X					styrelse	
Linnéuniversitetet						X					styrelse	
Luftfartsverket								X			styrelse	x
Luleå tekniska universitet						X					styrelse	
Lunds universitet						X					styrelse	x
Läkemedelsverket				X							styrelse	
Länsstyrelsen i Jämtlands län					X						chef	
Länsstyrelsen i Norrbottens län					X						chef	
Länsstyrelsen i Skåne län					X						chef	
Länsstyrelsen i Stockholms län					X						chef	
Länsstyrelsen i Västerbottens län					X						chef	
Länsstyrelsen Västra Götalands län					X						chef	
Malmö universitet ⁸⁰						X					styrelse	

⁷⁸ Myndigheter som ska lämna särskild dokumentation som underlag för årsredovisningen för staten.

⁷⁹ Myndigheten lämnar en årsredovisning för Sveriges domstolar.

⁸⁰ f.d. Malmö högskola.

	X											chef	x
Departement	Ju	UD	Fö	S	Fi	U	M	N	Ku	A			sd
Migrationsverket	X											chef	x
Mittuniversitetet						X						styrelse	
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	X											chef	x
Myndigheten för yrkeshögskolan						X						chef	
Naturvårdsverket							X					chef	x
Pensionsmyndigheten				X								styrelse	x
Polismyndigheten	X											chef	x
Riksgäldskontoret					X							styrelse	x
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige										X		chef	
Skatteverket					X							styrelse	x
Skogsstyrelsen								X				styrelse	
Socialstyrelsen				X								styrelse	
Specialpedagogiska skolmyndigheten						X						chef	
Statens energimyndighet							X					chef	
Statens fastighetsverk					X							styrelse	x
Statens institutionsstyrelse				X								chef	
Statens jordbruksverk ⁸¹								X				styrelse	x
Statens kulturråd									X			styrelse	
Statens servicecenter					X							styrelse	
Statens skolverk						X						chef	x
Statens tjänstepensionsverk				X								styrelse	x
Statistiska centralbyrån					X							chef	
Stockholms universitet						X						styrelse	x
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete		X										styrelse	x
Sveriges lantbruksuniversitet								X				styrelse	x
Säkerhetspolisen	X											chef	
Tillväxtverket								X				styrelse	x
Totalförsvarets forskningsinstitut			X									styrelse	
Trafikverket								X				styrelse	x
Transportstyrelsen								X				styrelse	x
Tullverket					X							chef	x
Umeå universitet						X						styrelse	
Universitets- och högskolerådet						X						styrelse	
Uppsala universitet						X						styrelse	x
Åklagarmyndigheten	X											chef	
Örebro universitet						X						styrelse	
<i>Antal styrelsemyndigheter</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>15</i>	<i>1</i>	<i>8</i>	<i>1</i>	<i>1</i>		<i>41</i>	
<i>Antal enrådighetsmyndigheter</i>	<i>7</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>10</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>1</i>		<i>29</i>	
Antal myndigheter	7	1	3	8	16	19	4	9	1	2		70	38

Myndigheternas instruktioner och Regeringskansliets instruktion.

⁸¹ Myndigheten ska bedriva interrevision av EU-stöden inom berörda myndigheter.

Bilaga 2 Enkätfrågor om internrevision och intern styrning och kontroll

Internrevision och intern styrning och kontroll

Fråga

Frågor om myndighetens interna styrning och kontroll

1. Myndighetsledningens ansvar för myndigheten
 - a. Har myndighetsledningen (styrelse eller, om enrådgighetsmyndighet, myndighetschefen) beslutat om arbetsordning för myndigheten?
 - b. Om ja, ta ställning till följande påstående: Myndighetens arbetsordning har motsvarat myndighetens behov för styrning och kontroll av verksamheten? (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)
 - c. Om svaret på c är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)
 - d. Om ja på fråga a, vad omfattar arbetsordningen?(Organisation för verksamheten, arbetsfördelning mellan styrelse och myndighetschef, arbetsfördelning inom myndigheten, delegering av beslutanderätt, former för verksamheten, annat.)
2. Myndighetsledningens ansvar för myndigheten
 - a. Har myndighetsledningen beslutat om verksamhetsplan för myndigheten?
 - b. Om ja, ta ställning till följande påstående: Myndighetens verksamhetsplan har motsvarat myndighetens behov för styrning och kontroll över verksamheten? (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)
 - c. Om svaret på c är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)
 - d. Om ja på fråga a, vad omfattar myndighetens verksamhetsplan?(Uppgifter från instruktion eller andra regeringsbeslut, uppdrag enligt regleringsbrev eller andra regeringsbeslut, mål enligt regleringsbrev eller andra regeringsbeslut, disponering av anslag enligt regleringsbrev eller andra regeringsbeslut, myndighetsledningens prioriteringar av verksamheten, fördelning av budget till verksamheten, åtgärder för att hantera risker, annat.)
3. Myndighetens allmänna uppgifter
 - a. Har myndigheten former för att fortlöpande utveckla verksamheten?
 - b. Om ja, ta ställning till följande påstående: Myndighetens former för att fortlöpande utveckla verksamheten har motsvarat myndighetsledningens behov för styrning och kontroll över verksamheten? (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)
 - c. Om svaret på c är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)
 - d. Om ja på fråga a, vilka tillvägagångssätt har myndigheten för att utveckla verksamheten? Ge exempel. (Fritextsvar)
4. Myndighetens omvärldsbevakning
 - a. Har myndigheten former för att följa sådana förhållanden utanför myndigheten som har betydelse för verksamheten?
 - b. Om ja, ta ställning till följande påstående: Myndighetens former för att följa förhållande utanför verksamheten har motsvarat myndighetsledningens behov för styrning och kontroll över verksamheten? (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)
 - c. Om svaret på c är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)
 - d. Om ja på fråga a, vad omfattar formerna för omvärldsbevakningen? Ge exempel. (Fritextsvar)

5. Myndighetens ledarskap

- a. Har myndigheten former för att se till att de anställda är väl förtrogna med målen för verksamheten?
- b. Om ja, ta ställning till följande påstående: Myndighetens former för att se till att de anställda är väl förtrogna med målen i verksamheten har motsvarat myndighetens behov för styrning och kontroll över verksamheten? (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)
- c. Om svaret på c är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)
- d. Om ja på fråga a, vilka mål kommunicerar myndigheten med de anställda? Ge exempel. (Fritextsvar)

6. Myndighetens arbetsförhållanden

- a. Har myndigheten former för att skapa goda arbetsförhållanden?
- b. Om ja, ta ställning till följande påstående: Myndighetens former för att skapa goda arbetsförhållanden har motsvarat myndighetens behov för styrning och kontroll över verksamheten? (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)
- c. Om svaret på c är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)
- d. Om ja på fråga a, vad omfattar formerna? Ge exempel. (Fritextsvar)

7. Myndighetens kompetensförsörjning

- a. Har myndigheten vidtagit åtgärder i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion och till vad regeringen, i förekommande fall, har angett i regleringsbrev eller i något annat beslut?
- b. Om ja, ta ställning till följande påstående: Myndighetens former för att ta tillvara och utveckla de anställdas kompetens och erfarenhet har motsvarat myndighetsledningens behov för styrning och kontroll över verksamheten? (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)
- c. Om svaret på c är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)
- d. Om ja på fråga a, vilka åtgärder har vidtagits i syfte att säkerställa myndighetens kompetensförsörjning? Ge exempel. (Fritextsvar)

8. Myndighetschefens ansvar gentemot styrelsen

- a. Har styrelsen lämnat direktiv och riktlinjer till myndighetschefen för att sköta verksamheten?
- b. Om ja, ta ställning till följande påstående: Direktiven och riktlinjerna har motsvarat myndighetens behov för styrning och kontroll över verksamheten? (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)
- c. Om svaret på c är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)
- d. Om ja på fråga a, vad omfattar direktiven och riktlinjerna? (Hålla styrelsen informerad om verksamheten, förse styrelsen med underlag för beslut, verkställa styrelsens beslut, svara för myndighetens arbetsgivarpolitik, företräda myndigheten som arbetsgivare, annat.)

9. Myndighetens riskanalys

- a. Har myndigheten med riskanalys identifierat omständigheter som utgör risk för att de krav som följer av ansvaret för verksamheten inte fullgörs?
- b. Om ja, ta ställning till följande påstående: Myndighetens riskanalys har motsvarat myndighetens behov för styrning och kontroll över verksamheten? (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)
- c. Om svaret på c är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)
- d. Om ja på fråga a, vad omfattar direktiven och riktlinjerna? (Den verksamhet som myndigheten bedriver eller på annat sätt ansvarar för oavsett hur den finansieras eller i

vilken form verksamheten bedrivs, risken för otillbörlig påverkan, bedrägeri, korruption eller annan oegentlighet i verksamheten, annat.)

10. Myndighetens risker

- a. Har myndigheten säkerställt att genomförd riskanalys omfattar aktuella risker?
- b. Om ja, ta ställning till följande påstående: Myndighetens riskanalys har motsvarat myndighetens behov för styrning och kontroll över verksamheten? (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)
- c. Om svaret på c är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)
- d. Om ja på fråga a, vad avser myndighetens risker? (Risk för att inte fullgöra ansvaret för verksamheten, säkerheten i myndighetens betalningar, risken för otillräckliga anslag, risken för skada och förlust i verksamheten, risker som synnerligen allvarligt kan försämra förmågan till verksamhet, att säkerställa att kompetens finns för verksamhetens behov, säkerhetsskydd med hänsyn till rikets säkerhet eller skyddet mot terrorism, säkerhet och effektivitet elektroniskt informationsutbyte inom den offentliga förvaltningen, annat.)

11. Myndighetens åtgärder med anledning av riskanalys

- a. Har myndigheten vidtagit eller planerat att vidta åtgärder som är nödvändiga med anledning av genomförd riskanalys?
- b. Om ja, ta ställning till följande påstående: Myndighetens åtgärder har motsvarat myndighetsledningens behov för styrning och kontroll över verksamheten? (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)
- c. Om svaret på c är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)
- d. Om ja på fråga a, vilka överväganden är gjorda för att vidta åtgärder? (Avvägning mellan den kostnad en viss åtgärd för med sig och den förväntade nyttan av åtgärden, annat.)

12. Myndighetens uppföljning av intern styrning och kontroll

- a. Har myndigheten systematiskt och regelbundet följt upp och bedömt den interna styrningen och kontrollen?
- b. Om ja, ta ställning till följande påstående: Den systematiska och regelbundna uppföljningen och bedömningen har motsvarat myndighetsledningens behov för styrning och kontroll över verksamheten? (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)
- c. Om svaret på c är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)
- d. Om ja på fråga a, vad avser uppföljningen? (Om processen för intern styrning och kontroll fungerar på avsett sätt, om riskerna är aktuella, om åtgärderna är vidtagna, om åtgärderna är kostnadseffektiva, om åtgärderna har gett önskad effekt, annat.)

13. Internrevisionens uppgift till myndighetsledningen

- a. Internrevisionens granskningar har bidragit till att förbättra myndighetens interna styrning och kontroll. (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)
- b. Om svaret på a är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)

14. Myndighetsledningens riktlinjer för internrevision

- a. De riktlinjer som myndighetsledningen har beslutat om för internrevisionen har motsvarat myndighetens behov. (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)
- b. Om svaret på a är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)

15. Myndighetsledningens revisionsplan till internrevisionen

- a. De granskningar som internrevisionen genomfört har motsvarat den av myndighetsledningen beslutade revisionsplanen. (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)

- b. Om svaret på a är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)

16. Myndighetsledningens revisionsplan till internrevisionen

- a. De iakttagelser och rekommendationer som internrevisionen lämnat har utgjort en grund för att utforma de åtgärder som myndighetsledningen beslutar om. (Tre svarsalternativ: instämmer i allt väsentligt, instämmer till viss del och instämmer inte.)
- b. Om svaret på a är instämmer inte vad är orsaken? (Fritextsvar)

Frågor om myndighetens internrevision

Frågor om följsamhet till bestämmelser

17. Organisering av myndighetens internrevision

- a. Leds internrevisionen av en chef?
- b. Är internrevisionschefen anställd av myndigheten?
- c. Är internrevisionen inrättad direkt under myndighetsledningen?
- d. Är internrevisionen självständig i förhållande till den granskade verksamheten?

18. Internrevisionens uppgift

- a. Har internrevisionen granskat myndighetens process för intern styrning och kontroll?
- b. Har internrevisionen lämnat förslag till förbättringar av myndighetens process för intern styrning och kontroll?

19. Granskningens inriktning

- a. Har internrevisionen granskat utifrån en analys av verksamhetens risker?
- b. Omfattar internrevisionens riskanalys den verksamhet som myndigheten bedriver eller ansvarar för? (Ny fråga)
- c. Har internrevisionen bedömt risken för otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet i analysen av verksamhetens risker?

20. Råd och stöd från internrevisionen

- a. Har internrevisionen lämnat råd och stöd till myndighetens styrelse och chef?

21. Internrevisionens bedrivande

- a. Bedrivs internrevision enligt god internrevisions- och internrevisorssed?

22. Redovisning och rapportering till myndighetsledningen

- a. Har internrevisionen redovisat resultatet av granskningen i form av iakttagelser och rekommendationer?
- b. Har internrevisionen rapporterat sina iakttagelser och rekommendationer till myndighetsledningen?
- c. Har internrevisionen rapporterat resultatet av granskningen efter varje avslutad granskning?
- d. Har internrevisionschefen avgjort vilka iakttagelser som ska rapporteras till myndighetsledningen?

23. Beslut av internrevisionens uppdragsgivare

- a. Har myndighetsledningen beslutat om riktlinjer för internrevisionen?
- b. Har myndighetsledningen beslutat om en revisionsplan för internrevisionen?
- c. Har myndighetsledningen beslutat om åtgärder med anledning av de iakttagelser och rekommendationer som internrevisionen rapporterat?

24. Internrevisionens tillgång till uppgifter

- a. Har myndighetsledningen sett till att internrevisionen fått tillgång till de uppgifter och upplysningar som den behövt för att fullgöra sitt uppdrag?
25. Internrevisionens förutsättningar
- a. Har internrevisionschefen haft lönesamtal med sin uppdragsgivare?
 - b. Har internrevisionen en budget för att genomföra granskning enligt revisionsplan?
 - c. Godkänner internrevisionens uppdragsgivare internrevisionens budget?
 - d. Har myndigheten genomfört en analys av internrevisionens resursbehov?
 - e. Har myndighetsledningen tagit ställning till slutsatserna i analysen av internrevisionens resursbehov?
 - f. Godkänner internrevisionens uppdragsgivare anställning av internrevisionschefen?
26. Internrevisionens riktlinjer från myndighetsledningen
- a. Internrevisionens riktlinjer är aktuella.
 - b. Internrevisionens rapportering till myndighetsledningen framgår av internrevisionens riktlinjer.
 - c. Internrevisionens rådgivning till myndighetsledning och övriga myndigheten framgår av internrevisionens riktlinjer.
 - d. Internrevisionens roll i samband med oegentlighetsärenden framgår av internrevisionens riktlinjer.
 - e. Internrevisionens externa kvalitetssäkring framgår av internrevisionens riktlinjer.
 - f. Internrevisionens interna kvalitetsarbete framgår av internrevisionens riktlinjer.
 - g. Omfattar riktlinjerna att internrevisionen ska lämna ett omdöme om den interna styrningen och kontrollen inom de områden som granskats?
 - h. Omfattar riktlinjerna att internrevisionen ska lämna ett övergripande omdöme om ledningens interna styrning och kontroll?
 - i. Omfattar riktlinjerna samverkan med annan internrevisionsmyndighet?
27. Internrevisionens bidrag till förbättringar
- a. För vilket av de områden som internrevisionen har granskat under 2018 har iakttagelserna och rekommendationerna haft eller kan få störst betydelse för att förbättra myndighetens interna styrning och kontroll? (Fritextsvar)
28. Förebygga otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet
- a. Har internrevisionen granskat risken för otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet som en särskild granskning?
 - b. Har internrevisionen granskat risken för otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet som en del i de granskningar som genomförts?
29. Genomförd granskning
- a. Ange antal granskningar som var upptagna i revisionsplanen. (Numeriskt svar)
 - b. Ange antal granskningar från revisionsplanen som är rapporterade till myndighetsledningen. (Numeriskt svar)
 - c. Om samtliga granskningar inte har rapporterats till myndighetsledningen ange vad som är orsaken till detta. (Fritextsvar)
30. Rekommendationer och åtgärder med anledning av granskningen
- a. Ange antalet rekommendationer som internrevisionen har redovisat till myndighetsledningen med anledning av granskningen. (Numeriskt svar)

- b. Ange antalet rekommendationer där myndighetsledningen har beslutat om åtgärder. (Numeriskt svar)
 - c. Om myndighetsledningen inte har beslutat om åtgärder: Vad är orsaken till det? (Fritextsvar)
31. Beredning och föredragning av beslut om åtgärder
- a. Har myndigheten en fungerande process för att bereda förslag till åtgärder inför myndighetsledningens beslut om praktiska åtgärder med anledning av internrevisionens iakttagelser och rekommendationer?
 - b. Har myndigheten en fungerande process för att säkerställa att myndighetsledningens beslut om åtgärder med anledning av internrevisionens rekommendationer blir genomförda?
 - c. Har internrevisionen lämnat åiterrapportering till myndighetsledningen om i vilken utsträckning myndigheten har hanterat tidigare års iakttagelser och rekommendationer?
32. Analys av risker i verksamheten
- a. Har internrevisionen informerat myndighetsledningen om sin bedömning av myndighetens risker i verksamheten?
 - b. Har internrevisionen gjort bedömningen att myndighetsledningen accepterat för stora risker i verksamheten för att kunna fullgöra ansvaret för verksamheten?
33. Försäkran från internrevisionen
- a. Lämnar internrevisionen ett omdöme om den interna styrning och kontrollen i rapporteringen till myndighetsledningen för de områden som granskats?
 - b. Har internrevisionen, (utöver vad som efterfrågats ovan i 33 a), lämnat ett övergripande omdöme till myndighetsledningen om den interna styrningen och kontrollen?
 - c. Om Ja på fråga 33 b: Ange hur det övergripande omdömet formulerats och på vilket sätt det övergripande omdömet rapporterats. Ange även till vilka områden omdömet har avgränsats till. (Fritextsvar)
34. Samordnad internrevision
- a. Är myndighetens internrevision samordnad med annan myndighets internrevision?
 - b. Om ja på fråga 34 a, finns en överenskommelse mellan myndigheterna?
 - c. Om ja på fråga 34 a: Vilken/vilka myndighet/myndigheter har samordningen avsett? (Fritextsvar)
35. Förlita sig på granskning utförd av annan
- a. Har Internrevisionen förlitat sig på arbete genomfört av andra interna och externa aktörer?
 - b. Om Ja på fråga 35 a: Ange vilka aktörer som internrevisionen förlitat sig på för att säkerställa täckning och undvika dubbelarbete. (Fritextsvar)
36. Intern och extern utvärdering av internrevision
- a. Har myndigheten genomfört en extern kvalitetssäkring av sin internrevision?
 - b. Vilket år genomfördes den senaste externa utvärderingen av internrevisionens verksamhet? (Numeriskt svar)
 - c. Om det är mer än fem år sedan senaste externa utvärdering ange vad som är orsaken till att en extern kvalitetssäkring inte genomförts. (Fritextsvar)
 - d. Har internrevisionen ett internt kvalitetssäkringsprogram?
 - e. Har resultatet av det interna kvalitetsarbetet rapporterats till myndighetsledningen?
 - f. Har internrevisionen en åtgärdsplan för att hantera eventuella brister/utvecklingsområden som framkommit genom det interna kvalitetsarbetet?
37. Myndighetens resurser för internrevision

- a. Ange antalet anställda personer vid myndighetens internrevision den 31 december 2018. (Numeriskt svar)
- b. Ange antalet årsarbetskrafter under 2018 inom myndighetens internrevision. (Numeriskt svar)
- c. Ange arbetad tid som årsarbetskrafter under 2018 för köpta tjänster för internrevision. (Numeriskt svar)
- d. Är myndighetens internrevisionschef även anställd som internrevisionschef vid annan myndighet?
- e. Om ja på fråga 37 d: Ange vilken myndighet. (Fritextfält)

Bilaga 3 Internrevisionens övergripande omdömen om myndighetens interna styrning och kontroll

Internrevisionens övergripande omdöme om den interna styrningen och kontrollen till myndighetsledningen.

Omdömen som är direkta, positiva eller negativa.

Internrevisionens sammanfattande slutsats är att den interna styrningen och kontrollen befinner sig på en tillfredsställande nivå gällande de rutiner och processer som internrevisionen granskat och/eller informerat sig kring. Internrevisionen bedömer vidare att myndigheten agerar balanserat för att säkerställa och utveckla en god intern styrning och kontroll. Det ligger dock i sakens natur att området behöver bevakas och följas kontinuerligt.

Mot bakgrund av genomförda granskningar under året anser internrevisionen att myndigheten ännu inte har etablerat ett system för styrning, uppföljning och kontroll som i tillräcklig grad svarar upp mot organisationens långtgående delegering.

Utifrån internrevisionens iakttagelser i granskningar samt myndighetens vidtagna åtgärder bedömer internrevisionen att den interna styrningen och kontrollen med rimlig säkerhet kan anses ha varit betryggande under året.

Internrevisionens sammanfattande bedömning utifrån årets granskningar är att myndigheten har en relativt väl fungerande intern styrning och kontroll. Ett antal förbättringsområden har rapporterats till styrelsen under året. Utöver detta vill internrevisionen framhålla att hanteringen av bisysslor väsentligen kan förbättras.

Med utgångspunkt i den genomförda uppföljningen av åtgärder bedömer internrevisionen att processen för den interna kontrollen inte har varit betryggande när det gäller ansvarat att uppnå god tillgänglighet och god säkerhetsnivå i X utifrån ett förändrat omvärldsläge.

Myndighetens mer decentraliserade organisation, med relativt stora frihetsgrader att utforma verksamheten gör det mer utmanande för internrevisionen att, med precision, ge en rättvisande myndighetsövergripande beskrivning av intern styrning och kontroll. Baserat på det urval som gjorts inför årets granskningar bedömer internrevisionen att den interna styrningen och kontrollen inom de granskade områdena överlag är god

Omdömen som utgår från att det *inte finns något* som talar emot.

Det har vid internrevisionens granskningar under året inte framkommit något som tyder på att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten inte skulle vara god.

Internrevisionen har i sin granskningsrapportering under året inte noterat något väsentligt som inte bekräftar att funktionaliteten i den interna styrningen och kontrollen är tillfredsställande.

Enligt internrevisionens uppfattning är myndighetens interna styrning och kontroll i allt väsentligt betryggande. Internrevisionen har inte funnit några brister som är av den karaktären att de bör påverka intygandet i årsredovisningen.

Internrevisionen bedömer inte att iakttagelserna utgör ett hinder för att intern styrning och kontroll på en övergripande nivå inom myndigheten kan betraktas som betryggande.

Internrevisionens verksamhet under året har visat att det finns möjlighet att förbättra den interna styrningen och kontrollen och att det finns vissa brister som bör åtgärdas. Internrevisionen bedömer dock inte att någon av de brister som framkommit är av den arten att de bör redovisas i generaldirektörens intyg om intern styrning och kontroll.

Internrevisionens bedömning av myndighetens interna styrning och kontroll är att det inte har framkommit allvarigare brister i myndighetens interna styrning och kontroll. Denna bedömning omfattar det internrevisionen har granskat och inget annat därutöver.

En myndighet uppger att internrevisionen uttrycker det övergripande omdömet utifrån en skala, tillfredsställande, utrymme för förbättring, bristfällig eller otillfredsställande. Tre myndigheter har uppgivit att de kommer att lämna en så kallad negativ försäkran. (Exempelvis: Internrevisionen har inte gjort några iakttagelser som ger anledning att anta att myndighetens interna styrning och kontroll inte skulle vara betryggande.)

Fritextsvar på enkätfråga 33 b och 33 c.

Bilaga 4 Förbättringsförslag i externa kvalitetssäkringar

I de under 2018 genomförda externa kvalitetssäkringarna har bland annat lämnats följande rekommendationer med utgångspunkt från IIA:s standards (IPPF) och i ett fall utifrån internrevisionsförordningen.⁸²

Syfte, befogenhet och ansvar (IPPF 1000)

Riktlinjer för internrevisionen bör uppdateras och godkänns av styrelsen årligen. Internrevisionens riktlinjer bör beakta etikrelaterade mål, program och aktiviteter. Internrevisionen bör uppdatera riktlinjerna så att de är i överensstämmelse med standards.

Internrevisionens ansvar för att rapportera oacceptabelt höga risker till myndighetsledningen bör beskrivas i riktlinjerna.

Förhållandet att internrevisionen ska ha regelbundna kontakter med styrelsen och styrelsens ordförande för att diskutera väsentliga händelser och risker i organisationen bör regleras tydligare i internrevisionens riktlinjer och i myndighetens styrdokument.

Det bör framgå av riktlinjerna att internrevisionens uppdrag omfattar den verksamhet som myndigheten bedriver och ansvarar för.

Oberoende och objektivitet (IPPF 1100)

Ett intygande att internrevisionen är organisatoriskt oberoende, har varit fri från påverkan vad gäller omfattningen av revisionen, utförandet av arbetet och rapporteringen av resultatet bör lämnas i internrevisionens årsrapport.

Internrevisionschefen bör ha privata möten med revisionsutskottet eller revisionsutskottsordförande (utan universitetsledningen är närvarande) och dessa bör planeras in med regelbundenhet.

Internrevisionen bör lägga till en bekräftelse om sitt oberoende i årsrapporten.

Kompetens och yrkesskicklighet (IPPF 1200)

Internrevisionen bör fortsätta det arbete som påbörjats kring kompetens och framtida behov för att säkerställa att internrevisionen har relevanta kompetenser kopplat till hur myndigheten i stort utvecklas över tid.

Givet den utveckling som sker inom teknikområdet, med bland annat digitalisering och cyberrisker ser vi det som god sed att internrevisionen utvecklar kompetenser inom it-området.

⁸² I uppräknningen är likartade rekommendationer sammanförda.

Internrevisionen bör överväga möjligheten till att ta in ”gästrevisorer” på specifika granskningar, d.v.s. personer från verksamheten som kan bistå internrevisionen med sin speciella verksamhetskompetens i en enskild granskning.

Internrevisionen bör säkerställa att den har nödvändig kompetens (även i riskanalysarbetet) för att bedöma it relaterade risker. Detta kan ske genom att anlita externa konsulter.

Kvalitetssäkring och förbättringsprogram (IPPF 1300)

Det interna kvalitetssäkrings och kvalitetsförbättringsarbetet bör förbättras. Vi rekommenderar att internrevisionen tar fram en dokumenterad rutin för hur det interna kvalitetssäkerhetsarbetet ska bedrivas och att den löpande övervakningen dokumenteras, t.ex. via en checklista eller dylikt.

Internrevisionens årsrapport bör kompletteras med en beskrivning av det interna kvalitetsarbetet och resultatet av detta.

Leda internrevisionsverksamhet (IPPF 2000)

Uppdatera handboken och dokumentationen av revisionsprocessen.

Internrevisionens styrdokument kan förtydligas med punkter från standards för att beskriva vad som avses med professionell omsorg.

Revisionshandboken bör uppdateras på grund av myndighetens byte av ledningsform.

Internrevisionen bör uppdatera revisionshandboken med förändringar i standards och utveckla beskrivningarna av centrala rutiner samt de begrepp som används för att prioritera nivån på de rekommendationer som lämnas i granskningsrapporterna.

Internrevisionen bör i revisionshandboken mer utförligt beskriva internrevisionens metod för att ta fram riskanalys.

Internrevisionen bör fortsätta samordna och om möjligt ytterligare förstärka kommunikationen mot verksamheten när granskning sker.

Arbetets beskaffenhet (IPPF 2100)

-

Uppdragsplanering (IPPF 2200)

Internrevisionen bör utveckla befintlig modell för riskanalys genom att bredda underlaget för inventering av riskers påverkan på myndighetens verksamhet.

Kopplingen mellan projektplan och riskanalys bör tydliggöras genom t.ex. direkt referens till vilken/vilka av riskerna i riskanalysen som täcks in av granskningen.

På sikt kan detta ge en övergripande bild av vilka riskområden som reviderats, med vilken frekvens och vilka områden som inte reviderats.

Vid upprättandet av granskningsplanen bör en preliminär riskbedömning redovisas och granskningsmålen ska återspegla resultatet.

Internrevisionen bör tydligt beskriva mot vilka kriterier som revisionen genomförs och om sådana inte finns bör en diskussion ske med ledningen och/eller styrelse.

Arbetsprogram för en granskning måste visa vilka steg som ska genomföras vid granskningen och hur dessa steg ska bidra till att granskningsmålet nås.

Internrevisionens resurser bör diskuteras med generaldirektören i anslutning till att revisionsplanen beslutas. Detta för att klarlägga om internrevisionen behöver kompletteras med externa resurser under det kommande året för att kunna granska de höga risker som framkommit i riskanalysen.

Internrevisionen bör överväga att även inkludera möjligheterna till betydelsefulla förbättringar i planeringen.

Internrevisionen bör dokumentera dels de bedömningar som har skett i planeringsprocessen av ett uppdrag, dels de överväganden som har gjorts om hur eventuella datorstödda revisionshjälpmedel kan eller ska användas på enskilda granskningar.

Genomföra uppdraget (IPPF 2300)

Internrevisionen bör säkra att analyser och utvärderingar är tillräckliga för att dra slutsatser och kopplar an till uppdragsbeskrivning och granskningsmål.

Internrevisionen bör säkra att dokumentationen är relevant och tillräcklig som underlag till slutsatser och resultat.

Internrevisionschefen måste ha en formaliserad övervakande/uppföljande process som omfattar hela granskningsprojektet. Detta kan t.ex. ske genom att internrevisionschefen följer upp granskningsprojekten genom en checklista löpande under granskningen.

Rapportera resultat (IPPF 2400)

Om resultatet av kvalitetsgranskningen och kvalitetsförbättringsprogrammet stödjer uttalandet om att uppdraget är ”Utfört i överensstämmelse med Internationella Standarder för professionellt utövande av internrevision” bör det användas som ett uttalande i rapporter och annan kommunikation från internrevisionsfunktionen.

Myndigheten bör se över på vilket sätt och med vilken frekvens som internrevisionen rapporterar till styrelsen.

Övervaka framsteg (IPPF 2500)

Rapportering och ledningens riskacceptans (IPPF 2600)

Om internrevisionschefen kommer till slutsatsen att ledningen accepterat en risknivå (genom otillräckliga kontrollåtgärder eller genom att acceptera risken) som kan vara oacceptabel för organisationen, ska internrevisionschefen ta upp frågan med ledningen. Om internrevisionschefen kommer fram till att frågan inte lösts ska internrevisionschefen rapportera frågan till styrelsen. Vi rekommenderar att en sådan beskriven rutin ska förankras hos ledning och revisionsutskott/ styrelse.

Ordlista

myndigheternas interna styrning och kontroll

(inom statliga myndigheter under regeringen) den process som syftar till att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör (ansvaret för verksamheten när myndigheten genomför) sina uppgifter och når verksamhetens mål

2 § förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll, 3 § och 4 § 4 punkten myndighetsförordning (2007:515)

nödvändiga åtgärder för att hantera risker

(inom statliga myndigheter under regeringen) myndighetens insatser för att kunna fullgöra (ansvaret för verksamheten när myndigheten genomför) sina uppgifter och nå sina mål

4 § förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll

samordnad statlig internrevision

(inom statliga myndigheter under regeringen) myndighet(-er) som förlitar sig på internrevision utförd av annan myndighets internrevisor

8 § internrevisionsförordning (2006:1228)

statlig internrevision

(inom myndigheter under regeringen som ska följa internrevisionsförordningen) utifrån risker i verksamheten granska och ge förslag till förbättringar av ledningens interna styrning och kontroll

3-4 § internrevisionsförordning (2006:1228)

väsentliga risker i verksamheten

(inom statliga myndigheter under regeringen) omständigheter som gör att myndigheten inte fullgör sina uppgifter eller når sina mål enligt kraven på verksamheten

3-4 § förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll

ESV gör Sverige rikare

- Vi har kontroll på statens finanser, utvecklar ekonomistyrningen och granskar Sveriges EU-medel.
- Vi arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna